

Domače vesti

Rojak ubit od avta

Danes malo po polnoči je bil ubit od nekega avta 55-letni John Matuch, stanujoč na 1278 E. 55 St., ko je s svojim prijateljem Valentinom Pircem, ki je 59 let star in stanuje na 1284 E. 55 St., korakal preko 55. ceste v bližini Carry Ave.

Avtomobilist, neki 25-letni fant, je policiji povedal, da je oba moška videl, ampak da je mislil, da se bosta ustavila. Pire se je res ustavil, njegov tovariš pa je korakal kar naprej in bil zadet.

Ko so Matucha pripeljali v Charity bolnico, je bil proglašen mrtvim. Okoliščine nesreče bodo danes predložene prosekutorju.

Pri Fisher Body ne bodo delali prihodnji teden

Večina od 500 delavcev uposlenih pri Fisher Body ne bo delala prihodnji teden vsled pomanjkanja jekla.

Iz urada Fisher Body sporočajo, da bo tovarena najbrže zaprta le en teden, katerega bodo uporabili, da napravijo inventar. Večina tovarn GM, kjer izdelujejo Chevrolet in Pontiac, bo zaprta prihodnji teden vsled pomanjkanja jekla.

Po nekaj sto delavcev je bilo poslanih domov tudi v par drugih clevelandskih tovarnah.

Radi dedščine

Mr. Tony Smolič iz 854 E. 236 St., Euclid 17, O., bi rad zvedel za naslove treh bratov: Anton, Janez in Matija Kutnar, vsi rojeni v Dečji vasi, pošta Ponikve pri Trebnjem. Zadnjič so se oglasili leta 1925 iz Milwaukee, Wis. Zanje poizveduje sestra Ana Rogel, rojena Kutnar, in sicer radi posestva v domovini, ki je bilo prodano in imajo omenjeni bratje za dobiti dedščino. Za podrobnosti se naj obrnejo na Mr. Smoliča.

Himen

Jutri zjutraj ob 9. uri se bosta poročila v cerkvi sv. Kristine Miss Elizabeth Gole, hčerka Mr. in Mrs. Anton Gole, 911 E. 232 St., in Mr. Valentine J. Petrovic, sin Mrs. Jennie Petrovič iz 682 E. 162 St. Novoporočencema čestitamo in jima želimo vse najboljše v zakonu!

Premestitev urada

Od danes naprej se urad Social Security (socialna zavarovalnica) premesti iz Marshall poslopja v prvo nadstropje Federalnega poslopja, to je v staro pošto poslopje na Public square. Ker se vedno več oseb obrača na urad za tozadevno zavarovalnico, se je vodstvo odločilo nabaviti večje prostore, kjer bo mogoče nuditi točnejšo postrežbo prizadetim.

Iz bolnišnice

Poznana Mrs. Frances Peklaj se je vrnila iz bolnišnice na svoj dom na 19420 Thyronne Ave., kjer se še nahaja pod zdravniško oskrbo. Zahvaljuje se vsem za obiske, darila, cvetlice in voščilne karte ter se priporoča za obiske sedaj na domu.

Zopet 96 stopinj!

Včeraj je toplomer v Clevelandu zopet kazal 96 stopinj in vremenski prerok pravi, da ne more povedati nič gotovega glede olajšave pred neznošno vročino. Snoči so se v okolici mesta pojavile sporadične nevihte s kratkimi nalivi, ki so trenutno ohladile ozračje, ampak prave utehe ni na vidiku.

"STEPINAC JE BIL OBDOJEN KOT KVIZLING," PRAVI REV. SHIPLER

Ameriški duhovniki so se prepričali, da so bili njih dvomi glede poročil v katoliškem tisku upravičeni

NEW YORK, 21. avgusta—Rev. Dr. Guy Emery Shippler, urednik lista "The Churchman," je danes izjavil, da je zagrebški nadškof Alojzij Stepinac bil obsojen zaradi kolaboracije, ker je bil "kvizlinški kolaborator Hitlerja, a ne zaradi svojih verskih prepričanj."

Dr. Shippler je govoril v imenu sedmih protantskih duhovnikov, ki so se pred kratkim vrnili iz Jugoslavije.

V zvezi s poročili, s katerimi so zavrgli lažljivo propagando glede verskega položaja v Jugoslaviji, so ameriški duhovniki bili napadeni, kot znano, od strani bostonskega škofa Richard J. Custinga, (ki v Jugoslaviji sploh ni bil.)

Katoliška hierarhija ne želi dejstev glede Stepinca

Rev. dr. Guy Emery Shippler je nadalje izjavil, da so "dejstva glede nadškofa Stepinca zadnja stvar, o kateri želi rimska hierarhija, da se poroča v Zedinjenih državah, ali pa kjerkoli drugod."

(Včeraj smo poročali, da je Rev. Emory S. Bucke odgovoril na napade bostonskega nadškofa Cushinga. Današnje poročilo iz New Yorka pravi, da je odgovor podal tudi Rev. dr. William Howard Melish, toda kar je značilno, besedilo njegove izjave je v "Cleveland Pressu" omenjeno samo z enim odstavkom. Sploh pa so poročila glede izjav ameriških duhovnikov precej tendenciozno pičila in nepopolna.)

Dr. Melish je izjavil, da je grupa odstopovala v Jugoslavijo, ker je dvomila v resničnost poročil glede Jugoslavije v katoliškem tisku v Zedinjenih državah. "Lahko sporočamo, da so naši dvomi bili več kot upravičeni," je izjavil dr. Melish.

Taft-Hartley postava postala polnomočna

Mnogo unij je naprej naznanilo, da bodo novi zakon ignorirale

Snoči popolno je postala polnomočna nova postava za reguliranje odnošajev med delom in kapitalom, takozvana Taft-Hartleyeva postava, katero je sprejel minuli kongres. S tem se je odprla nova doba v odnošajih med unijami in delodajalci, ki obeta biti zelo burna.

Wagnerjev delavski zakon, ki je bil sprejet za časa Rooseveltove administracije, je s tem vržen v koš in posledje bo delovanje delavskih unij na vseh koncih in krajih zagazano z vsakovrstnimi legalnimi restrikcijami.

Med ostalim bodo morale unije, ki se bodo hotele poslužiti vladnega delavskega odbora v sporih z delodajalci, predložiti finančna poročila, uradniki istih pa bodo morali pod prisego izjaviti, da niso komunisti, oziroma da so "lojalni."

Mnogo unij je že naprej izjavilo, da raznih restrikcij ne bodo upoštevale, temveč da bodo šle raje na sodišča in tam preizkusile klavzule, o katerih so mnogi odvetniki prepričani, da so proti-ustavne. Ena taka doleba na primer prepoveduje unijskim glasilom agitacijo za ali proti kandidatom za politične urade.

Most na 152. cesti zaprt

Od ponedeljka 18. tekočega meseca je zaprt most na E. 152 St., katerega popravila National Engineering & Construction Co., vsled česar je Cleveland Transit System spremenil tudi vozni red.

Poulični električni vozovi St. Clair-Collinwood-Euclid Beach so popolnoma umaknjeni, dokler most ne bo okrog Božiča zopet odprt za promet. Nottingham bus, ki vozi po E. 185 St.-Noble Rd. vozi še v naprej, toda vsled zaprtega mostu zavije v južni del Saranac Rd. do E. 140 St. via Aspinwall. Da se popolnoma ne prekinje linija Collinwood-Euclid Beach je ustanovljena izredna linija busov.

Most na E. 152 St. je bil zgrajen za časa, ko se je še uporabljalo konjsko vprego. Zadnja leta pa je vsled vse večjega prometa razvil vozil, vprašanje popravila mostu postalo vedno bolj akutno. Lokalni councilmani, prebivalci in trgovci so blizu 25 let oblegali mestno upravo s prošnjami, da se most popravi.

Seja štabbinskega odbora

Jutri večer ob polosmih se vrši seja štabbinskega odbora Slov. društvenega doma na Rechar Ave. Vabi se člani na polnoštevilno udeležbo, ker je seja zelo važna.

Otvoritev novega gledališča v Barbertonu

Prizadevanja in neumorno delo zavednih rojakov in rojakinj v Barbertonu bo nočjo pokazalo svoj uspeh, ko se bo v središču mesta otvorilo krasno novo moderno urejeno gledališče, ki bo nosilo ime "WEST THEATRE".

Prizadevanja in neumorno delo zavednih rojakov in rojakinj v Barbertonu bo nočjo pokazalo svoj uspeh, ko se bo v središču mesta otvorilo krasno novo moderno urejeno gledališče, ki bo nosilo ime "WEST THEATRE".

Za "Svobodni tisk"

Podružnica št. 106 SANSa v Euclidu je na svoji seji v torek večer odobrila prispevek \$100 v obrambni fond za "Svobodni tisk".

Na počitnicah

Mr. Louis Medved, ki vodi gostilno na 6305 Glass Ave., se je podal na počitnice k Andreju Jurkoviču v South Chicago, Ill. Zelimu mu obilo zabave in razvedrila ter srečen povratek!

Piknik farmskega odbora

V nedeljo se vrši piknik Farmskega odbora SNP na svojih prostorih na Heath Rd. v Chardon, O. Novo plesišče je dogotovljeno in bo posetnikom na ogled v nedeljo. Odbor se priporoča cenjenemu občinstvu za obilen poset, ker zabave ne bo manjkalo za nikogar.

GOVORICE O VOJNI SO PRESENETILE URADNIKA UNRRA-e

WASHINGTON, 21. avgusta. — Ameriški član UNRRA-inemisijske za Ukrajino Paul F. White, ki se je po 16 mesecih bivanja v sovjetski Ukrajini vrnil v Zedinjene države, je izjavil, da je bil neprijetno presenečen vsled stalnih govorice o vojni, ki krožijo v Zedinjenih državah.

"V vseh mojih razgovorih z Rusi nisem nikoli slišal, da bi govorili o vojni. Govoril sem s stotinami ne samo v Ukrajini, ampak tudi širom Sovjetske zveze," je izjavil White.

White, ki je star 36 let in je bivši bankir iz Buffalo, je povedal nadalje, da Ukrajinci smatrajo mednarodna trena zadnjih 18 mesecev za "povojne težave", katere se je moglo pričakovati. Bivši šef UNRRA mislije za Ukrajino je odpotoval iz Sovjetske zveze, ker je organizacija zaključila svoje delo.

Otvoritev novega prebarvane dvorane

Kot je že bilo poročano v javnosti, je direktorij Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. ob zaključku prošle sezone poveril v delo prebarvanje avditorija Slovencu Mr. Anton Plutku iz Euclid, O., ki je s pomočjo svojih sinov mojstrsko izvršil delo.

Dvorana je dobila novo obličje, ki ji dela kras in bo brezdvomno zelo ugodno vplivala ne samo na posetnike plesnih priredb v dvorani, pač pa tudi na naše kulturne skupine. Delo je dokončano in direktorij je odločil, da predno se pričnejo društvene priredbe v avditoriju, da sam priredi veselic kot nekako slovesno otvoritev prebarvanih prostorov. Tozadevna veselica se bo vršila jutri večer, 23. avgusta. Anthony Vadnalov orkester bo igral vesele poskočnice in pomagal bo tudi Johnny Pecon, glede okrepčil in postrežbe bo pa tudi prvovrstno preskrbljeno.

Otvoritev novega gledališča v Barbertonu

Prizadevanja in neumorno delo zavednih rojakov in rojakinj v Barbertonu bo nočjo pokazalo svoj uspeh, ko se bo v središču mesta otvorilo krasno novo moderno urejeno gledališče, ki bo nosilo ime "WEST THEATRE".

Prizadevanja in neumorno delo zavednih rojakov in rojakinj v Barbertonu bo nočjo pokazalo svoj uspeh, ko se bo v središču mesta otvorilo krasno novo moderno urejeno gledališče, ki bo nosilo ime "WEST THEATRE".

Nove telefonske številke

V euclidski naselbini so zadnje čase spremenili telefonske številke v gotovih okrožjih, in tako ima tudi naš zastopnik Mr. John Steblaj novo telefonsko številko, in sicer REdwood 4457.

Mr. Louis Furlan, bivač na 320 Stevens Blvd., Willoughby, O., ima sledečo telefonsko številko: Willoughby 771 MX.

Odmerki hrane in blaga bodo v Angliji drastično znižani

Rusija vetirala sprejem Italije in Avstrije v Z. N.

Prošnja Madžarske za sprejem v članstvo Z. N. tudi zavržena

LAKE SUCCESS, 21. avgusta. — Sovjetska zveza je danes vetirala akcijo glede sprejema Avstrije in Italije v članstvo organizacije Združenih narodov.

Na predlog avstralskega delegata se ni glasovalo za takojšnji sprejem teh dveh prosilk, ampak le, da se njih prošnji predloži pred glavno skupščino Združenih narodov, ki se bo vršila 1. septembra.

Za Avstrijo je bilo oddanih osem glasov, za Italijo pa devet. Glasovanja glede prve se nista udeležili Poljska in Francija, glede druge pa samo Poljska.

Italija in Avstrija sta prišli na vrsto, ko je Varnostni svet zavrgel prošnjo Madžarske, glede katere sta se udeležili glasovanja le dve članici Varnostnega sveta. En glas je bil oddan za Madžarsko, drugi pa proti.

Sovjetski delegat Andrej Gromiko je izjavil, da predlog avstralskega delegata krši sporazum, ki je bil sklenjen v Potsdamu in, da je v nasprotju z ustavno listino Združenih narodov. Rekel je, da ta predlog prezira Varnostni svet, ker daje pravico glavni skupščini Združenih narodov, da ustvarja sklepe, ki spadajo v delokrog sveta.

Po sovjetskem vetu je ameriški delegat, ki je zagovarjal takojšnji sprejem Italije, odnehal s pritiskom.

Najemnik ustrelil gospodarja

Med Sanfordom Murphyjem, ki lastuje hišo na 1434 W. 54 St., in njegovim najemnikom Jos. A. Gangedine-om je obstojalo že dolgo časa napeto razmerje. Včeraj popoldne sta se zopet udarila. Sredi prepira je Gangedine potegnil samokres in ustrelil na gospodarja, ki se je zadet v glavo zgrudil mrtev na tla.

Tako je povedala policija žena ubitega gospodarja. Gangedine, ki se nahaja v policijskem zaporu, pa ima drugačno zgodbo. On pravi, da je vzel revolver s seboj, ko je šel v klet, ker mu je Murphy čisto grozil, in ga položil na policio in da je orožje zgrabil šele med prepriom, tekoma katerega sta se začela ruvati, in da se je revolver pri tem "po nesreči sprožil."

Ubiti Murphy je bil 31 let star ter zapuša ženo in štiri letno hčerko. Med vojno je služil v armadi in do nedavnega je delal kot bartender, sedaj pa je bil nezaposlen. Gangedine je 29 let star, ima ženo in tri otroke in je zaposlen pri White Motor Co. kot inšpektor.

Nova trgovina

Na 6904 St. Clair Ave. se je otvorilo novo trgovino z obutvijo pod imenom Gary's Quality Shoes. Ob priliki otvoritve se je znižalo cene na obutvi za celo družino.

Soglasno z odločitvijo o varčevanju ameriških dolarjev, se bo kupovalo le kar je najbolj nujno potrebno

LONDON, 21. avgusta—Angleškemu prebivalstvu danes grozi nevarnost, da bodo odmerki hrane in ostalega importiranega blaga še bolj znižani, čeravno že sedaj živijo ob zelo pičli hrani.

Poleg hrane, blaga in obleke bodo znižani tudi odmerki na druge hišne potrebščine. Tudi meso, ki ga Angleži dobivajo po 22 centov na teden, bo znižano.

Finančni tajnik Hugh Dalton je že opozoril na prihajajoče pomanjkanje v radio govoru, s katerim je pojasnil novo finančno politiko Anglije, ki stremi za ohranitev naglo izginjajoče rezerve ameriških dolarjev.

Od \$3,750,000,000 bo kma-lu ostalo le \$308,000,000

Dalton je podal finančno poročilo glede posojila v znesku \$3,750,000,000, ki ga je Anglija dobila od Zedinjenih držav julija meseca leta 1946. Po preteku dobrega leta pa je od posojila ostalo le \$758,000,000. (Pozneje je uradnik finančnega ministrstva naznanil, da Anglija namerava dvigniti nadaljnjih \$450,000,000, kar pomeni, da bo bilanca znašala le \$308,000,000.)

Pri pojasnjevanju finančne politike, je Dalton rekel, da trgovci, ki bodo prodajali razno blago v Angliji za angleške funte, ne bodo imeli pravice, da te funte zamenjajo za dolarje.

"Naše odločitve bodo neizogibno vodile v nerednost pri trgovini na širokih področjih."

"Zadovoljiti se bomo morali z nadaljnjih pomanjkanjem nekaterih tujezemskih uvozov. Verjetno je, da bo prišlo do znižanja odmerkov."

Moramo ohraniti moč šterlinga, pravi Dalton

Dalton je rekel, da se je Anglija soglasno z določbami, označenimi v sporazumu za ameriško posojilo z dne 15. julija leta 1946, po katerih se je moglo zamenjati angleške funte za dolarje, za kateri koli denar, pogajala z več državami glede zamenjave šterlingov za ameriške dolarje.

Finančni tajnik je pojasnil vzroke, zakaj je prišlo do spremembe pri izmenjavi funtov za šterlingov za ameriške dolarje. Rekel je, da "ni več mogoče nadaljevati s sporazumom, po katerem je breme težkega pomanjkanja v dolarjih mnogih dežel enostavno bilo vrženo na Anglijo iz razloga, ker se je od vseh valut v Evropi edino šterlinge moglo zamenjati."

"Mi moramo ohraniti šterlingu njegovo moč; to ne sme biti denar, katerega vsak, ki ga ima, kar čez noč menja za ameriške dolarje," je rekel Dalton.

Večji uvoz je prava nepravila Anglije

"Naša prava težava je, ker mi več uvažamo kot pa izvažamo. Mi kupujemo, ali pa dobimo na kredit dosti več kot pa prodamo. To je ona vrzel, ki jo moramo zamašiti prej ko mogoče."

Dalton je urgiral Angleže, naj delajo trdo in varčujejo redno z vsem, v zavesti, da se "skupaj nahajamo v tej borbi."

Angleški finančni večjaki so

izjavili, da bodo nove mere pomenile manj hrane in obleke za prebivalstvo. Rekli so, da bo Anglija kupovala samo, "kar si lahko dovoli," in da ne bo kupovala od dežel, ki nočejo sprejeti angleškega denarja.

TO PA JE GOBA!

BROCKTON, Mass., 21. avgusta—Joseph De Pasqua, ki že 40 let išče gobe, je našel gobo, ki je visoka en čevljev, v primeru ima tri čevlje in vaga 48 funtov.

Razstava finih predmetov

Mr. M. Golubič vodi pod imenom M. G. Novelty Products na 984 Addison Rd. posebne vrste podjetje in svoje izdelke bo imel na ogled javnosti v soboto in nedeljo, 23. in 24. avgusta. Mr. Golubič namreč izdeluje razne predmete, svetilke in okvire za slike iz materiala "lucite". Dela je zelo lično narejena in v okras vsaki sobi, in ti izdelki prav ugajajo za darila za razne prilike. Priporočamo javnosti, da se poslužijo te prilike in si ogleda to razstavo.

Prevzel gostilno

Te dni je prevzel gostilno Emery's Bar na 961 Addison Rd. Anthony Novak, sin poznane Novakove družine, ki je dolgo vrsto let vodila pekarijo na St. Clair Ave. Mr. Novak bo postregel svojim gostom vedno najbolje s prvovrstno pijačo in prigrizkom. Dovaža pivo tudi na dom. Priporoča se prijateljem in znancem za poset.

Vile rojenice

Vile rojenice so se oglasile pri družini Mr. in Mrs. Edward Verbanek na 13712 Deise Ave. in pustile v spomin krepkega sinčka, kateremu so dali ime Allen ter je tretji v družini. Dekliško ime matere je bilo Alice Bambič. Tako je postala Mrs. Tončka Skozier iz 15021 Thames Ave. zopet stara mamica. Čestitamo!

Na obisku po več letih

Na tri-mesečni obisk iz Brazilije je prišel bivši Clevelandčan Walter John Levar s svojo družino. Mr. Levar ima važno pozicijo pri Firestone družbi in je prišel sedaj v Cleveland v zvezi s službenimi opravki z družbinim uradom v Akronu. Ker je Mr. Levar dobro poznan v naselbini, in je svoječasnno bil aktiven pri dramskem zboru "Ivan Cankar", ter ima številne prijatelje, ki bi se radi z njim sestali, so prošeni, da pokličejo M. Spenko, 15410 Calcutta Ave., KE 0334, in se bo skušala aranžirati sestanek. Njegovi starši se nahajajo v Californiji in žena se s sinčkom sedaj nahaja na obisku v Illinoisu. — Dobrodošel, Mr. Levar!

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):
For One Year—(Za celo leto) \$7.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.00
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Cleveland, Kanadi in Mehiki):
For One Year—(Za celo leto) \$8.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.50
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year—(Za celo leto) \$9.00
For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

MARSHALL IN TOTALITARSKI SISTEMI

Na med-ameriški konferenci, ki se vrši v Rio de Janeiro v svrhu sklenitve sporazuma za skupno obrambo zapadne hemisfere, je imel govor ameriški državni tajnik George C. Marshall, ki je v izbranih besedah govoril tudi o "totalitarnih sistemih." Govoriti o takšni temi na konferenci, na kateri se je zbrala pisana družba raznih predstavnikov totalitarnih vlad južne Amerike, bi za vsakega poštenega profesorja, ki ni diplomat, bilo zelo kočljivo. Kajti na tej konferenci se je zbrala pisana družba raznih predstavnikov totalitarnih vlad južno ameriških držav, kateri ne želijo biti poučevani o temu kakšne nazore ima ta ali pa oni ameriški predstavnik glede teh sistemov in tega ali onega "totalitarstva," ampak želijo vedeti, koliko lahko izsesajo iz Zedinjenih držav, naj si bi v vojaškem ali pa drugem materialu.

Seveda je s svojim večje podanim predavanjem Marshall imel v mislih drugo vrsto "totalitarizma"; nikakor ni mislil žaliti svoje partnerje na med-ameriški konferenci, kjer je enotnost pri ustvaritvi zveze za "obrambo zapadne hemisfere" tako nujno potrebna. Brez dvoma se da lahko zaključiti, da je cikal v prvi vrsti na "totalitaristične" sisteme, kateri se že dlje časa našim ekspertom za zunanjo politiko nikakor ne dopadejo in proti katerim so ustanovili "Trumanovo doktrino," "Marshallov načrt," "obrambo zapadne hemisfere," itd. Državni tajnik je storil dobro, da v svojem govoru ni specifično omenil vlad, katerim so njegove besede bile namenjene. Mi pa, ki nismo nikakšni diplomati lahko to storimo in nadopolnimo predavanje o "totalitarizmu" s konkretnim navajanjem sistemov v posameznih državah, ki so se te značilne vojaške konference udeležile.

Wallaceova revija "New Republic" z dne 18. avgusta priobčja pregled sistemov, ki vladajo v posameznih južnih ameriških državah. Ta pregled je v luči novih razmer v svetu in v luči novih naporov, da se postavijo čvrsti temelji za tretjo svetovno vojno, značilen, kajti potrjuje se dejstvo, da se pri svoji anti-sovjetski politiki Zedinjene države čutijo precej ugodno v tem konglomeratu raznih fašističnih, polfašističnih, feudalnih in reakcionarnih režimov, katere hočejo celo voditi v "bolj varno bodočnost."

Revija "New Republic" pravi, da je republika Dominika "absolutna diktatura" pod osebnim in surovim diktatorstvom predsednika Trujilla in male klike bogatinov, ki so mu podložni." V El Salvadorju živi milijon delavcev zamorskega, španskega in indijanskega porekla v bednih razmerah, dočim se mala klika vladajočega razreda stalno bogati. Nikaragva je, kot pravi "New Republic," tipična "banana republika" in v njej vlada diktatura. Ecuador spominja po svoji obliki in sistemu na El Salvador, dočim spada predsednik Hondurasa gen. Tiburcio Carias Andino v vrsto diktatorjev. V državi Peru, kjer pod vlado indijanskega plemena Inka niso poznali bede, je po zavajevanju dežele od strani Pizarra ostala od 10,000,000 Indijancev manj kot polovica. Beda pa je zavladata v deželi. Paragvaj, v kateri divja plamen civilne vojne, je najmanjša južno ameriška država in obenem najbolj zaostala. V Boliviji je beda obupna za 3,000,000 prebivalcev, dočim mala skupina vladajoče klike poseduje ogromno bogastvo.

Končno je tudi v vrsti teh vzornih diktatur vključena že dobro znana Argentina pod predsednikom Juan Peronom, ki je diktator fašističnega kova. Argentinska diktatura pa je podobna Francovi diktaturi v Španiji.

Pa tudi ostale države "New Republic" ne ceni kot neke "vzorne demokracije." Toda kaj to! Pan ameriška konferenca končno ni bila sklicana, da bi razmotrivala o teh vprašanjih. Dovolj je že "smo vsi zato, da se borimo in obvarujemo pred nevarnostjo totalitarstva," da sprejmemo standardizacijo orožja in vojaške vežbe in da ustanovimo skupno vojaško komando!

NEKOLIKO KOMENTARJA K OBSODBI DR. FURLANA

Milan Medvešek v "Prosveti"

Ameriški Slovenci smo imeli priliko seznaniti se s profesorjem dr. Furlanom, ko je bival med vojno v Ameriki. Ker je bil znan kot svobodomislec, poleg tega pa še primorski rojak oziroma Tržačan, so ga nekatere zelo čislali. Pred nekaj dnevi pa je prinesla jugoslovanska agencija Tanjug poročilo, da je bil aretiran in nato obsojen na smrt radi vohunstva itd.

Anton Šabec, urednik "Glasa", ki je med našimi žurnalisti najelastičnejši akrobat, namreč da lahko danes v nebesa povzdiguje Stalina ali Tita, drugi dan bivšega guvernerja Lauscheta, dasiravno slednji ni storil svoje dolžnosti ne do maha, človeka in ne do svojega naroda, tretji dan pa lahko napiše "filozofski" članek o eksistenci Boga, je v članku "Kaj se dogaja v Sloveniji?" zanetil sumnjo, da je bil profesor Furlan krivično aretiran in da v stari domovini krivično preganjajo tako zvišene osebnosti kot je dr. Furlan, ki je delal za Osvobodilno fronto in "25 let kalil svoje rodoljube v ognju fašističnega pekla." Na koncu Šabec vzklikne v silni razburjenosti: "Quo vadis, Jugoslavija?!" Kam jadraš (greš), Jugoslavija?!

Teden pozneje, ko je dospelo poročilo, da je bil dr. Furlan obsojen na smrt, isti urednik piše:

"Urednik Glasa ni poklican, da bi to vest komentiral, zato zaključuje žalostno novico s sledečo posmrtnico: Naj bo Borisu Furlanu, zavednemu primorskemu Slovencu, odločnemu antifašističnemu borcu ter plemenitemu rodoljubu rahla slovenska zemlja in v veke naj ostane svetel spomin njegovega imena."

Tako piše Šabec, dasiravno nima nobenega pojma, ali je dr. Furlan kriv ali ne, prav tako ne nobenih informacij o protidržavnem delovanju tega moža, ki smo ga poznali kot svobodomiselnega, ko je bival v Združenih državah. S tem stališčem se je urednik Šabec zopet približal "Ameriški Domovini", katere naravnost zločinsko obrekuje slovenski narod v stari domovini. Sicer pa se je Šabec 33. v preteklosti mnogokrat bratil s tem reakcionarnim časopisem. "Ameriška Domovina" pa je obsodbo dr. Furlana prinesla kot glavno vest in vprašuje, če se bomo progresivci še nadalje navduševali za novo Jugoslavijo, ko so tam komunisti na smrt obsodili našega prijatelja. Nične ni poklican vnaprej obsoditi obsodbe profesorja Furlana, dokler nima informacij, zakaj je bil obsojen. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so v Jugoslaviji obravnavane javne in obsodbe izrečene na podlagi dokumentarne evidence.

Ker bo skušala naša reakcija to obsodbo izrabljati proti naprednim Slovincem v Ameriki, kot tudi proti Jugoslaviji, naj podam nekaj informacij o dr. Furlanu, katere pa ga ne kažejo v luči učenjaka, idealističnega profesorja in filozofa, kot pravi Šabec, temveč kot zelo ambicioznega buržuja, ki se ni mogel živeti v razmere nove Jugoslavije.

Pred dobrimi petimi leti smo v Clevelandu praznovali 75. rojstni dan Etbina Kristana. Ker smo tedaj v Furlanu videli progresivca, smo ga povabili za glavnega govornika. Povabljen sta bila tudi tedanja ministar jugoslovanske vlade Sava Kosanović in Franc Snoj. Pisek je bil tedaj v vodstvu Cankarjeve ustanove in predsednik omizja. Dr. Furlanu smo dali prednost pred ministroma, toda on se je tiste "prednosti" silno ustrašil in name apeliral naj dam prednost ministroma, ker

"ministra morata biti prva in sedeti na tem in tem stolu, ne pa on, ki je le preprost profesor."

Takoj sem uvidel, da to ni bila skromnost z njegove strani, marveč navadno klečepastvo, za katerim je telo stremenje po ministrskem stolčku v tedanji reakcionarni zamejni kraljevi vladi.

Pozneje se je izkazalo, da sem ga pravilno presojal, kajti med našimi funkcionarji je z dr. Čedom vred pričel agitirati, da bi naredili pritisk na tedanjo jugoslovansko vlado v Londonu, naj bi ga sprejela za ministra. Intriga se mu je posrečila in ob prvi priliki je letel v London, kjer je bil ustoličen kot kraljevi minister. Njegov mandat je trajal samo 12 ali 13 dni. Kmalu nato se je zaobrnila situacija in dr. Furlan je pričel agitirati za Osvobodilno fronto in Tita.

V tistem času je bil v Londonu Mike Kumer, tedanji prvi gl. podpredsednik SNPJ in poročnik ameriške armade, ter se čestokrat sestajal z dr. Furlanom. Mike mi je pisal, da se dr. Furlan zelo navdušuje za novo Jugoslavijo in da za to pričakuje velike "nagrade od Tita". Miku sem odgovoril, da je mož sicer zelo simpatičen, toda njegova ambicija po ministrskem stolčku ga ne kaže v lepi luči, poleg tega pa sem še omenil, tisto klečepastvo, ki se je zgodilo na Kristanovem banketu.

Kmalu nato je bila Jugoslavija osvobodjena in dr. Furlan se je takoj napotil v Slovenijo, kjer so ga odlikovali za njegovo delo z najvišjim mestom, ki ga more pričakovati človek njegovega kova, namreč postavili ga za dekana (načelnika univerzitetnih profesorjev) na ljubljanski juridični fakulteti. Toda mož se očitno ni zadovoljil s to visoko pozicijo, kajti že nekaj mesecev po prihodu v Slovenijo je pričel silno ruvariti proti oblastem in ščuvati tujezemce proti slovenski vladi.

Kako to vem? Kmalu po osvoboditvi Slovenije je obiskala Ljubljano ameriška Slovenka Miss Stone (Stanovnik) iz Chicaga, katere je bila tedaj poročnica v ameriški armadi. V Ljubljani je bila samo nekaj dni, a ko se je vrnila v Združene države, je objavila v Ameriški Domovini serijo člankov, v katerih je slikala Slovenijo vso v krv in ječo pod strahotnim terorjem. Za tiste članke bi ji dal medaljo sam Herst ali pa McCormick.

Čitačjo dotične članke, sem se čudil, kje je ženska dobila material za tiste gorostastosti, kajti vedel sem, da je bila v Ljubljani samo nekaj dni in da ni dovolj naobražena za presojanje političnih dogodkov. Obiskal sem jo, toda ženska je očitno takoj zaslušla kdo sem in bila nekaj časa zelo previdna v pogovoru. Končno se je sprostila in v groznih slikah mi je risala teror "Ozne," "morilskih komunistov" itd., itd. "V okolici Ljubljane je tekel potok napolnjen z nedolžno krvjo."

Pazljivo sem jo poslušal, zaeno pa skušal izvlči iz nje, kdo ji je naslikal tako črno Slovenijo. In izvedel sem! Tako slika sta ji narisala dr. Furlan in njegova žena! Torej je dr. Furlan že tedaj, takoj po vrnitvi, intrigiral proti novi vladi!

Razgovarjala jo je z Miss Stone, je nenadoma nekdo potrgal na vrata in vstopil je župnik Aleksander Urankar. Tedaj se je Miss Stone še bolj okorajžila in iz nje so kot hudourniki bruhale obtožbe proti osvoboditeljem Slovenije. Njeno interpetiranje položaja v Sloveniji se je zdelo tudi Urankarju pretirano, kajti pristavil je, da je

najbrže prišla v stike s takimi ljudmi, ki vidijo samo črno, nato pa dejal, da je baš tisti dan prejel pismo od brata duhovnika, iz katerega ni mogel niti med vrsticami izslediti kaj slabega o novi Sloveniji in partizanih.

Miss Stone je bila prva ameriška Slovenka, ki je obiskala Ljubljano po osvoboditvi. Če se pravilno spominjam, je bila tam že meseca junija 1945, torej mesec po osvoboditvi, a dr. Furlan jo je že tedaj ščeval proti tistim ljudem, ki so se skozi dolga leta v šumah bojevali za svobodo slovenskega naroda, medtem ko je on lepo živel v tujemstvu in se pehal za ministrskem stolčkom v kraljevski vladi. In ne samo to: predno je Miss Stone odšla iz Ljubljane, ji je naročil naj pove njegovim prijateljem v Ameriki, naj delujejo proti novi Jugoslaviji in naj skuša vplivati v tej smeri tudi na Adamiča.

Vse kaže, da dr. Furlan ni mogel zapopasti, da se je v Jugoslaviji izvršila velika revolucija, zaeno pa je najbrže bil zelo užaljen, ker ni bil imenovan vsaj za ministra, in pričel je intrigirati. In ko človek enkrat zaide v blato, se vanj pogreza globlje in globlje. Pisek seve ne bo trdil, da je dr. Furlan zaslužil smrtno kazen, ker pač ne ve, kako daleč je zašel, vsekakor pa njegova preteklost kaže, da ni govora o kakem nedolžnem človeku, ki je postal "žrtve komunističnega terorja", kakor bi to rada prikazala urednika Ameriške Domovine in Glasa.

Jugoslavlani so drago plačali za svojo svobodo, zato ne puste nikomur, da bi se igral s to svobodo in iskal v inozemstvu pomoči za preobrat.

ČILE SPREJEL ZAKONE ZA BORBO PROTI KOMUNISTIČNEMU VPLIVU

SANTIAGO, Čile, 21. avgusta —Čilejski parlament je z 82 proti 29 glasovom odobril zakon, ki bo pooblastil vlado, da lahko omeji osebne svobodščine in zajeve važne industrije, ako bi bilo potrebno, da se zlomi "nelegalne komunistične stavke."

Predsednik Čilea Gabriel Gonzales Videla je izjavil, da je "načrt skrajnih grup, da propagirajo in vodijo delne stavke, ki bi vodile v splošno ovire in tako ogrožale stabilnost vlade."

V nekaterih predelih Čilea so se stavke tako razširile, da je vlada objavila izredno stanje. Posebno v provincah Concepcion in Arauco je vlada na podlagi novih pooblastil udarila po stavkujočih delavcih in omejila njih osebne svobodščine.

Kot pravi poročilo, so najhujše prizadeti prometovniki in železnice. Delavski voditelji so izjavili, da so stavke izbruhnile v zvezi z vladnim dovoljenjem, da se zviša cena kruha.

OHLAJENA NEVESTA

LONG BEACH, Cal., 20. avgusta—Moses S. Lane, ki je star 98 let, se je danes trpko pritožil, da je njegova četrta poroka s 46 let staro Verbo H. Foy, bila brez poljubčkov.

Ljubezni zaželen Moses je zaprosil, da se poroko proglasi za ničevno. Nvesta je namreč pristala na poroko samo "v formi." Prve mesece je sicer, kot pravi Moses, zadrževala, da je posredi samo ljubezen...

SENATOR BILBO UMRL

NEW ORLEANS, 21. avgusta—Tu je umrl senator Theodore G. Bilbo v starosti 69 let. Bil je znan zaradi svojega zagovarjanja "nadvlade belopoltecev."

Pred njegovim odhodom na operacijo za rakom je senatni odbor vršil preiskavo glede njegovih posredovanj za vojne kontrakte, za kar je sprejemal podkupnino. Kot je sam priznal, je bil član zloglasne organizacije Ku Klux Klan.

Angleži naslovili ultimatum upornim Judom na ladjah

LONDON 21. avgusta.—Angleži so danes naslovili ultimatum 4,400 Judom, ki se nahajajo na angleških ladjah v južni Franciji. Angleži so v ultimatu povedali, da bomo Jude odpeljali v Nemčijo, če se ne izkrcajo do jutri opoldne.

Iz angleškega zunanega ministrstva so sporočili, da bodo Jude v slučaju, da se ne izkrcajo, odpeljali v angleško okupacijsko zono Nemčije, kjer jih bodo takoj izkrcali.

Judovski begunci, ki so se poskusili vtihotapati v Palestino, so bili uловljeni preteklega meseca. Angleži so jih 29. julija hoteli vrniti v Francijo, toda ko so prišli do francoskega pristanišča Port de Bouc, se Jude niso hoteli izkrcati. Izjavili so, da bodo šli na lakotno stavko, če se jim ne bo dovolilo, da odidejo v Palestino.

Angleško zunanje ministrstvo je izjavilo, da je Judom, ki so po večini poljske narodnosti, francoska vlada obljubila gostoljubnost, toda to ponudbo so baje Jude, pod vplivom "zionistične propagande", zavrnil.

MEDVED NAJ BI SE UČIL ODPIRATI VRATA

BELTON, Mont., 21. avgusta.—Uposlenec pri Glasier National Parku Art Anderson bi želel, da kdo nauči medvede, kako se odpirajo vrata avta. Anderson se je nahajal na delu, ko se je neki ogromen medved odločil, da bo preiskal njegov avto.

Medved je lepo odprl vrata in zlezal v avto. Ko pa je zverina bila že notri, so se vrata naglo zaprla. V velikem presenečenju je medved očividno pozabil, kako je prišel v avto. Začel je razgrajati po avtu, ga razbil na kose in mirno odšel, da izvrši nadaljne inspekcije.

STROP PADEL V KINU, 30 POSKODOVANIH

MEADVILLE, Pa., 21. avgusta—V tukajšnjem kino gledališču Park je noč padel del stropa, pri čemur je bilo poskodovanih okrog 50 oseb.

Dve uri po nesreči je v bolnišnicah dobilo pomoč 34 oseb, ostali pa so dobili prvo pomoč na pozorišču. Najmanj dve poskodovani osebi se nahajata v kritičnem stanju.

NA "PURPLE HEART" SE NE DOBI POSOJILA!

SEATTLE, 21. avgusta—Tukajšnje zastavnice so začele dobivati prošnje za posojila, za katere so vojni veterani ponujali svoja odlikovanja "Purple Heart." Neki lastnik zastavnice je izjavil, da "je protipostavno zaposojati si denar na odlikovanja."

BRADLEY BO NASLEDNIK EISENHOWERJA

WASHINGTON, 21. avgusta—Viri iz Bele hiše poročajo, da bo predsednik Truman gotovo imenoval generala Omar Bradleya za naslednika generala Dwight D. Eisenhowerja, ko bo slednji prevzel svojo novo pozicijo predsednika Columbia univerze v New Yorku.

Kot bodoči šef armadnega štaba, se Bradley že nahaja na inspekcijski turi v ameriških okupacijskih zonah Evrope, kjer se seznanja z armado, ki bo pod njegovo komando.

Pevci iz Vatikana

V torek zvečer 26. avgusta bo nastopil v clevelandskem mestnem avditoriju vatikanski pevski zbor, ki ga vodi msgr. Licinio Refice, sloviti skladatelj in profesor na Pontifikalnem inštitutu v Vatikanu.

Strele udarila v most v Columbusu in ga poškodovala

COLUMBUS, O., 21. avgusta.—Nocoj je strela udarila v most, ki drži preko reke Scioto v središču ohijskega glavnega mesta in povzročila poškodbe šestim osebam. Tudi most je bil precej poškodovan. Strele je udarila okrog 6. ure.

Najmanj štiri ranjene osebe so bile potegnene iz reke, drugi pa so bili pobrani na mostu. Ognjegasci so takoj po nenavadni nesreči poročali, da sta bila eden ali celo dva avtomobila vržena v reko, ampak po par urah iskanja v strugi se ni našlo še nobenega sledu o kakem avtomobilu.

Pozno nocoj so pripeljali na most žerjavo, da se pomaga odstraniti razbite kose mosta in da se raziskuje po strugi reke, da-li se tam nahajajo kakšne nesrečence.

Sila strele je porušila in vrgla v reko nad 100 čevljev dolgo sekcijo betonske ograje, kakor tudi polovico tlaka na južni strani mostu. Oblasti so most takoj zaprle in ves promet na njem se je ustavil.

PISMONOŠA SI BO ZDRAVIL HRBET

CINCINNATI, 21. avgusta.—Pismonoša John J. Stander, star 36 let, je posebno v teh vročih dnevih čutil, kako ga boli hrbet. Da bi si olajšal bolečine, je Stander vrgel na smetišče 163 pisem, o katerih je mislil, kot pravi, da so edino "obvestila društev."

Sodnik John H. Bruffel je čutil, da se mora možaku dati nekaj počitka. Tako se bo Stander zdravil v "zamreženem letovišču" eno leto in en dan, toda bo preje spuščen, če se bo obnašal kot treba.

Sheboygan, Wis. — Frank Grobelnik je tako nesrečno padel s kolesa, da si je zlomil kost v kolku. Nahaja se v bolnišnici, kjer bo po mnenju zdravnika moral ostati štiri mesece. — Martin Jelenc se je s svojo družino srečno vrnil z daljšega potovanja po zapadu.

ŠKRAT

Dolge minute

Oče: "Milan, kam pa je šla mama?"

Milan: "Pred dvema uram je šla za pet minut k teti na čaj!"

Ce se v snu govori...

Noč. Zakonska spalnica. Oba soproga spita. On začne v sanjah mrmrati. Ona se zbudi ter posluša. On zavdihne v snu: "Sonja, Sonja."

Žena, ki ji je ime Marija, ga predrami: "Kakšna je to Sonja, o kateri govoriš v snu?"

On se zdrmi, toda se takoj zave: "Sonja, to je kobila, na katero sem pri včerajnji dirki stavil."

Drugega dne pri večerji. On: "Ali je kaj novega?"

Ona: "Da! Tvoja kobila je popoldne dvakrat telefonično klicala..."

Strah pred ženo

"Gospod doktor, povejte mi, kaj mi manjka?"

"No. Vi ste neizmerno leni. Ta je vsa vaša bolezen."

"Sedaj mi pa to povejte po latinsko, da bom lahko povedal tudi svoji ženi."

Starost

"Mamica, koliko sem star?"

"Deset let, Milanček."

"Koliko pa ti, mamica?"

"Osemindvajset."

"Vidiš, mamica, jaz sem za eno leto starejši kakor lani, ti pa za eno leto mlajša. Gotovo bova nekoč enako stara."

S. B.:

Posebnost med živalmi

Posebnost pravimo tistemu, ki drugače živi ali se nosi kakor večina njegovega rodu. Kakor med ljudmi je tudi med živalmi nekaj takih, ki se nam zdi, da so izjeme v svoji skupini.

Tako smo na primer vajeni videti, da samci iščejo samice in jih dvore, kadar nastopi čas za razplod, vendar poznamo tudi obratne primere. Afriška kura tekačica (turnix), velika kakor naš kos, je že taka izjema. Za rastiive dobi samica svatovsko perje, se dobrokita samcu in mu vzbuja poželjenje. Če pa snubi več kuric istega petelinčka, se tudi hudo sprimejo in stepejo zanj. Pozneje kura samo jajca znese, za vse drugo pa skrbi samec sam. Pri kurah najdemo še več izrednih primerov. Zanje velja pravilo, če smemo v naravi sploh govoriti o pravilih, da gnezdi na tleh in da so mladiči mahovci, ki takoj tekaajo za materjo.

So pa kure, ki gnezdi na drevju, kakor ameriški hoko (crax) in šaku (penelope) in mladiči južnoameriških pikajarov (podoa), so pravi, neobgledni golčiči, ko se izvale. Stara jih pod perutmi prenašata s seboj.

Da samci vale jajca izmenoma s samicami, ni redek pojav pri pticah, redko pa je, da jih vale samo samci, kar vemo na primer o afriškem in ameriškem noju. Samice znosijo jajca v skupno gnezdo in prepuste vso nadaljnjo skrb za zarod samcu. Skupna gnezda imajo tudi ptiči klavirarji (megacephalum) na Celebesu in pa neke velenožne kure (megapodidae) v Avstraliji. Prve izkopljejo v obreznem pesku ali v peskatih lavi do en meter globoko jamo, znesajo vanjo jajca in jih rahlo zasujejo. Sončna toplota jajca izvali; mladiči se potem izkopljejo na dan in odidejo v gozd, ki je njihovo pravo bivališče.

Velenožci pa si napravijo skupno gnezdo iz dračja, prhljiv vej in listja. V ta kup znašajo, ko se ogreje, v dvodnevni presledkih jajca in jih pokrijejo z gnijočo tvarino. Izleglim mladičem prihajajo potem pomagati iz kupa na svobodo.

Kakor najdemo pri pticah primere, da skrbje samci namesto samic za zarod, tako je nekaj takih primerov tudi v drugih živalskih skupinah. Na primer samica znane koščne ribice, morski konjiček (hippocampus) nazvane, se ob drstitvi oprime samca in mu v trebušno vrečko, ki je sama nima, vtrka ikre. Samec ikre oplodi in jih nosi pol drugi mesec s seboj, da se izgo-de. Potem jih v vidnih bolečinah iztisaka iz nabrekli vrečice prav kakor bi rodil. Pri ravno tako majhni ribici zetu (gastodosteus) tudi samec skrbi za zarod.

Med rastlinjem splete oblastno gnezdo in pritira samici, ki znese vanje ikre. Samec potem skrbno in pogumno straži zarod, odganja zalezovalce in uganja v gnezdo mladice, če se hočejo razlesti; njihovi usodi jih prepusti šele tedaj, ko so toliko dorasle, da se morejo same prehranjevati.

Samec zapadnoevropske žabe alytes si ovije mrest, ki ga samica odlaga v dolgem nizu, okoli beđer in ga nosi dotle, se seboj, da dozori in se paglavci razležejo iz njega.

Samec čilske žabe rhloderma nosi mrest celo v grlu. Izvaljeni paglavčki se nekaj časa celo hranijo z očetovo krvjo, ki mu jo srkajo iz žilic v vrečastem grlu. Šele, ko je samec že ves izdelan, poišče lužo in izbljuje vanjo zajedno mladež.

Iz enega jajca se praviloma izleže samo en mladič in sicer mora biti jajce oplojeno. Toda obe pravili imata izjeme. Za pasavce plemena dasypus in tatusteljsko skupaj celo z lisico, ka-

kor naletimo tu pa tam na pegasto sovo (strix flammea), da z golobico vred gnezdi v istem golobjaku.

Svojevtrstno hišico za bivanje v njej si ustvarjajo kotačniki iz plemena malicerta; lepijo si jo namreč iz lastnih telesnih iztrebkov.

Kotačniki so živalce iz reda črvov; v neugodnih življenjskih prilikah se stisnejo v oblato kepico in brez hrane čakajo na moč in toploto. V takem stanju ostanejo neke vrste žive do 15 let. Menda jih v tem prekaša edino le še pšenična ogorčica (tylenchus), ki pravijo, da je oživila, ko so po 27 letih posejali od nje napadeno pšenično zrnje.

"Nem kakor riba" ima le v splošnem svojo veljavo. So ribe, ki se oglašajo, sicer ne s pomočjo pljuč, ki so organ za glasove, marveč tako, da drgnejo koščne dele drugega ob drugega ali spravljajo z brizganjem vode v zvočne tresljaje glavine kosti ali zvočni mehur. Med domačimi ribami so taki primeri činklja, krap, koreselj in morski krullec, od tujih pa ameriški kili (fundulus), tropične sočeljstnice (plectognathi), neki somi (doras, pimelodus), indijski gurami (osphromenus) itd.

Bobnar (pogonias) ropota kakor boben, orlovka (sciaenidae) pa poje kakor orgle. Posebnost zase so ribe: brizgovka (tarotes), ki štrca curke vode na žuželke, da ji omotene cepnejo za plen z nadvodnih rastlin, indijske kačjeglavke (ophiocephalus), ki se po kopnem selijo, in globokomorski ribič (lasiognathus), ki ima na glavi dolg, ulomljen prot s svetilko in tremi koščenimi trniki na koncu za lov raznih živali.

Globokomorske živali so poglavje zase; vse imajo svetila in večina jih je prav nenavadnih oblik. Mnoge imajo ogromna usta. Požeruhov (gastrostomus) gobec zavzema polovico živali; z njim grabi celo večji plen kakor je sam. Pravo nasprotje tem veleustom so nekateri sesalci, kakor mravljičarji s svojo ozko odprtino na koncu rilca, še bolj pa neke žuželke, ki imajo povsem pokrneta usta (enodentice, ephemerata) ali trakuje, ki sploh nimajo ust. Brez jezika je ameriška krastača pipa (pipa dorsigera).

Prosto živeče živali se gibljejo tako, da je njihova trebušna stran obrnjena k tlom. Pa ne vse. Plošča (pleuronectes), robec (rhombus), morski list (solea) so primer za ribe, ki plavajo bočno in imajo obe očesi na isti strani. Povodna stenica hrbtovka (notonecta) plava vznak, ličinka neke minice (ctonia) pa celo teka s hrbtnimi dlakami, torej tudi s trebuhom obrnjena navzgor.

"Tovariš." 4000m pod morsko gladino

Prihodnji mesec bo odpotovala iz luke Antwerpen štiritisoč tonska belgijska ladja, ki bo prepeljala proti Gvinejskemu zalivu majhno skupino francoskih in belgijskih učenjakov in biologov, katerim na čelu sta prof. Piccard in Maks Cosyns, ki sta že skupno raziskovala stratosfero in sedaj že tri leta študirata konstrukcijo priprave, s katero bo mogoče iti tako globoko v morje, kot doslej še nihče ni šel.

"Bathyscaphe" — tako se imenuje ta naprava — je sedaj še v sestavnih delih in se nahaja v Franciji, Belgiji in Švici. Inženirji treh držav mrzlično dokončujejo zadnje kose, da bodo lahko pričeli s končnim sestavljanjem v Belgiji.

"Bathyscaphe" bo sestavljen iz dveh delov, zelo podobnih zračnemu balonu: gondola ladja in pravi balon. Kovinasta krogla z deset centimetrov debelimi stenami bo omogočila raziskovalcema, stisnjenima med neštevilnimi aparati, da bosta lahko opazovala podvodne pošasti skozi dve okenci iz prozorne plastične tvarine, debele petnaest centimetrov.

V globini 4.000 metrov bo znašal pritisk na to kroglo 4000 atmosfer. Obe polkrogli, ki jo sestavljata, bosta stisnjeni drug k drugi zaradi vodnega pritiska s silo 16.000 ton! Poizkusi, da se bo krogla strla šele v globini 12.000 metrov. Da se izogone kakršnikoli nesreči, bodo učenjaki takoj ob prihodu na kraj preizkusa potobili pripravo šest tisoč metrov globoko, da se tako prepričajo, ako res vzdrži pritisk teh globin.

Naprava dejansko deluje av-

tomatično. Nad kovinasto kroglo bo ogromen pettonski rezervoar vseboval neko tekočino, ki je lažja od vode in tako olajšal dvig naprave na morsk površino. Poseben sistem električnih naprav, bo postopoma izpuščal tekočino — 50 kg na vsakih 1000 metrov — kar bo omogočilo enakomerno potapljanje. Učenjaki bodo morali čakati približno eno uro, da bodo dosegli globino 4.000 metrov, ki so jo izbrali za svoje opazovališče.

Kakor pravi balon, tako tudi "Bathyscaphe" ne bo s spremeljevalno ladjo zvezan z nobenim kablom v nasprotju s pripravo Amerikana Beebeja. Le zveze po radiu in ultra-zvokih bodo omogočale zvezo raziskovalcev s tovariši na površini. Priprava je opremljena z majhnim propelerjem in se bo lahko samoma pomikala s hitrostjo kakih sto metrov na uro. Predviden je poseben sistem malih balončkov, ki se bodo dvigali na površje in tam dajali posebne svetlobne znake, da bo tako mogoče ugotoviti lego priprave, ako bi se ta zaradi podvodnih tokov preveč oddaljila od mesta potopitve.

"Vse je predvideno, da se bo lahko podjetje izteklo kar najbolje", je dejal profesor Piccard pred nedavnim v Parizu. Na vprašanje, kaj lahko pričakuje znanost od tega poizkusa, je odgovoril muzejski profesor Monod, ki bo spremljal profesorja Piccarda, naslednje: "Mnogo stvari. Vse podatke, ki se nanašajo na podvodno življenje, je objavil profesor Beebe, ki se je s svojo podvodno kroglo potopil le 900 metrov globoko. Neznano nam je, kako žive bitja v velikih globinah. Koliko je še nerešenih problemov! Naše mreže so sicer zajele nekaj desetih globokomorskih živali, ki so izredne ribe neznašlih oblik toda največje in najhitreje so našim mrežam ušle. Kako žive te živali? Same? V tropah? Je svetloba v velikih globinah, kamor ne prodre sončni žarki? Mnogo ži-

vali ima pravcate svetilke, podobne žepnim baterijam. Čemu jim služijo? Mnoge druge imajo izredno razvite tipalke, s katerimi se gibljejo kot slepec s palico.

V teh globinah, kjer nedvomno ne obstoja nobeno rastlinstvo, kjer vlada edinole živalski svet, je gotovo večna pojdina. Roparice in mrhovinarice se požirajo med seboj. Se res zasledujejo? Se res razvijajo zagrižene borbe, v katerih zmogovalec tekoj požre celega premaganca?

V Britanskem muzeju imajo primere, ujet v globini 6.000 metrov in v čigar razširjenem želodcu se je nahajala zvita riba mnogo večja od njega samega.

Morska dno, nad katerim je cel dež vrst živali, predstavlja v tej globini nedvomno neizmerno blatno planjavo, iz katere štrle kakor koral ali mor-

ske gobe, iztezaajoče svoje okončine v višino nekaj metrov. Učenjake zelo zanima točno in od blizu raziskati naravo tega blata, kajti to bo dalo dragocene podatke o načinu sedimentacije organskih snovi, ki čez milijarde let svoriijo zemljo, po kateri hodimo. Istočasno, ko bodo izvršena fizikalna in oceanografska opazovanja, bo lahko po zaslugi naprave profesorja Piccarda tudi rešena uganka tvoritve naših kontinentov."

"Pred nami je široko neobdelano polje," je pred kratkim dejal profesor Piccard. "Ce bodo raziskavanje ugodno zaključena, bomo odpotovali proti Sargaskemu morju, kjer bomo prisostvovali drstitvam jegulj in tako končno pojasnili to naravno skrivnost, ki že toliko časa zanima človeštvo."

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

kor naletimo tu pa tam na pegasto sovo (strix flammea), da z golobico vred gnezdi v istem golobjaku.

Svojevtrstno hišico za bivanje v njej si ustvarjajo kotačniki iz plemena malicerta; lepijo si jo namreč iz lastnih telesnih iztrebkov.

Kotačniki so živalce iz reda črvov; v neugodnih življenjskih prilikah se stisnejo v oblato kepico in brez hrane čakajo na moč in toploto. V takem stanju ostanejo neke vrste žive do 15 let. Menda jih v tem prekaša edino le še pšenična ogorčica (tylenchus), ki pravijo, da je oživila, ko so po 27 letih posejali od nje napadeno pšenično zrnje.

"Nem kakor riba" ima le v splošnem svojo veljavo. So ribe, ki se oglašajo, sicer ne s pomočjo pljuč, ki so organ za glasove, marveč tako, da drgnejo koščne dele drugega ob drugega ali spravljajo z brizganjem vode v zvočne tresljaje glavine kosti ali zvočni mehur. Med domačimi ribami so taki primeri činklja, krap, koreselj in morski krullec, od tujih pa ameriški kili (fundulus), tropične sočeljstnice (plectognathi), neki somi (doras, pimelodus), indijski gurami (osphromenus) itd.

Bobnar (pogonias) ropota kakor boben, orlovka (sciaenidae) pa poje kakor orgle. Posebnost zase so ribe: brizgovka (tarotes), ki štrca curke vode na žuželke, da ji omotene cepnejo za plen z nadvodnih rastlin, indijske kačjeglavke (ophiocephalus), ki se po kopnem selijo, in globokomorski ribič (lasiognathus), ki ima na glavi dolg, ulomljen prot s svetilko in tremi koščenimi trniki na koncu za lov raznih živali.

Globokomorske živali so poglavje zase; vse imajo svetila in večina jih je prav nenavadnih oblik. Mnoge imajo ogromna usta. Požeruhov (gastrostomus) gobec zavzema polovico živali; z njim grabi celo večji plen kakor je sam. Pravo nasprotje tem veleustom so nekateri sesalci, kakor mravljičarji s svojo ozko odprtino na koncu rilca, še bolj pa neke žuželke, ki imajo povsem pokrneta usta (enodentice, ephemerata) ali trakuje, ki sploh nimajo ust. Brez jezika je ameriška krastača pipa (pipa dorsigera).

Prosto živeče živali se gibljejo tako, da je njihova trebušna stran obrnjena k tlom. Pa ne vse. Plošča (pleuronectes), robec (rhombus), morski list (solea) so primer za ribe, ki plavajo bočno in imajo obe očesi na isti strani. Povodna stenica hrbtovka (notonecta) plava vznak, ličinka neke minice (ctonia) pa celo teka s hrbtnimi dlakami, torej tudi s trebuhom obrnjena navzgor.

"Bathyscaphe" — tako se imenuje ta naprava — je sedaj še v sestavnih delih in se nahaja v Franciji, Belgiji in Švici. Inženirji treh držav mrzlično dokončujejo zadnje kose, da bodo lahko pričeli s končnim sestavljanjem v Belgiji.

"Bathyscaphe" bo sestavljen iz dveh delov, zelo podobnih zračnemu balonu: gondola ladja in pravi balon. Kovinasta krogla z deset centimetrov debelimi stenami bo omogočila raziskovalcema, stisnjenima med neštevilnimi aparati, da bosta lahko opazovala podvodne pošasti skozi dve okenci iz prozorne plastične tvarine, debele petnaest centimetrov.

V globini 4.000 metrov bo znašal pritisk na to kroglo 4000 atmosfer. Obe polkrogli, ki jo sestavljata, bosta stisnjeni drug k drugi zaradi vodnega pritiska s silo 16.000 ton! Poizkusi, da se bo krogla strla šele v globini 12.000 metrov. Da se izogone kakršnikoli nesreči, bodo učenjaki takoj ob prihodu na kraj preizkusa potobili pripravo šest tisoč metrov globoko, da se tako prepričajo, ako res vzdrži pritisk teh globin.

Naprava dejansko deluje av-

tomatično. Nad kovinasto kroglo bo ogromen pettonski rezervoar vseboval neko tekočino, ki je lažja od vode in tako olajšal dvig naprave na morsk površino. Poseben sistem električnih naprav, bo postopoma izpuščal tekočino — 50 kg na vsakih 1000 metrov — kar bo omogočilo enakomerno potapljanje. Učenjaki bodo morali čakati približno eno uro, da bodo dosegli globino 4.000 metrov, ki so jo izbrali za svoje opazovališče.

Kakor pravi balon, tako tudi "Bathyscaphe" ne bo s spremeljevalno ladjo zvezan z nobenim kablom v nasprotju s pripravo Amerikana Beebeja. Le zveze po radiu in ultra-zvokih bodo omogočale zvezo raziskovalcev s tovariši na površini. Priprava je opremljena z majhnim propelerjem in se bo lahko samoma pomikala s hitrostjo kakih sto metrov na uro. Predviden je poseben sistem malih balončkov, ki se bodo dvigali na površje in tam dajali posebne svetlobne znake, da bo tako mogoče ugotoviti lego priprave, ako bi se ta zaradi podvodnih tokov preveč oddaljila od mesta potopitve.

"Vse je predvideno, da se bo lahko podjetje izteklo kar najbolje", je dejal profesor Piccard pred nedavnim v Parizu. Na vprašanje, kaj lahko pričakuje znanost od tega poizkusa, je odgovoril muzejski profesor Monod, ki bo spremljal profesorja Piccarda, naslednje: "Mnogo stvari. Vse podatke, ki se nanašajo na podvodno življenje, je objavil profesor Beebe, ki se je s svojo podvodno kroglo potopil le 900 metrov globoko. Neznano nam je, kako žive bitja v velikih globinah. Koliko je še nerešenih problemov! Naše mreže so sicer zajele nekaj desetih globokomorskih živali, ki so izredne ribe neznašlih oblik toda največje in najhitreje so našim mrežam ušle. Kako žive te živali? Same? V tropah? Je svetloba v velikih globinah, kamor ne prodre sončni žarki? Mnogo ži-

vali ima pravcate svetilke, podobne žepnim baterijam. Čemu jim služijo? Mnoge druge imajo izredno razvite tipalke, s katerimi se gibljejo kot slepec s palico.

V teh globinah, kjer nedvomno ne obstoja nobeno rastlinstvo, kjer vlada edinole živalski svet, je gotovo večna pojdina. Roparice in mrhovinarice se požirajo med seboj. Se res zasledujejo? Se res razvijajo zagrižene borbe, v katerih zmogovalec tekoj požre celega premaganca?

V Britanskem muzeju imajo primere, ujet v globini 6.000 metrov in v čigar razširjenem želodcu se je nahajala zvita riba mnogo večja od njega samega.

Morska dno, nad katerim je cel dež vrst živali, predstavlja v tej globini nedvomno neizmerno blatno planjavo, iz katere štrle kakor koral ali mor-

ske gobe, iztezaajoče svoje okončine v višino nekaj metrov. Učenjake zelo zanima točno in od blizu raziskati naravo tega blata, kajti to bo dalo dragocene podatke o načinu sedimentacije organskih snovi, ki čez milijarde let svoriijo zemljo, po kateri hodimo. Istočasno, ko bodo izvršena fizikalna in oceanografska opazovanja, bo lahko po zaslugi naprave profesorja Piccarda tudi rešena uganka tvoritve naših kontinentov."

"Pred nami je široko neobdelano polje," je pred kratkim dejal profesor Piccard. "Ce bodo raziskavanje ugodno zaključena, bomo odpotovali proti Sargaskemu morju, kjer bomo prisostvovali drstitvam jegulj in tako končno pojasnili to naravno skrivnost, ki že toliko časa zanima človeštvo."

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

kor naletimo tu pa tam na pegasto sovo (strix flammea), da z golobico vred gnezdi v istem golobjaku.

Svojevtrstno hišico za bivanje v njej si ustvarjajo kotačniki iz plemena malicerta; lepijo si jo namreč iz lastnih telesnih iztrebkov.

Kotačniki so živalce iz reda črvov; v neugodnih življenjskih prilikah se stisnejo v oblato kepico in brez hrane čakajo na moč in toploto. V takem stanju ostanejo neke vrste žive do 15 let. Menda jih v tem prekaša edino le še pšenična ogorčica (tylenchus), ki pravijo, da je oživila, ko so po 27 letih posejali od nje napadeno pšenično zrnje.

"Nem kakor riba" ima le v splošnem svojo veljavo. So ribe, ki se oglašajo, sicer ne s pomočjo pljuč, ki so organ za glasove, marveč tako, da drgnejo koščne dele drugega ob drugega ali spravljajo z brizganjem vode v zvočne tresljaje glavine kosti ali zvočni mehur. Med domačimi ribami so taki primeri činklja, krap, koreselj in morski krullec, od tujih pa ameriški kili (fundulus), tropične sočeljstnice (plectognathi), neki somi (doras, pimelodus), indijski gurami (osphromenus) itd.

Bobnar (pogonias) ropota kakor boben, orlovka (sciaenidae) pa poje kakor orgle. Posebnost zase so ribe: brizgovka (tarotes), ki štrca curke vode na žuželke, da ji omotene cepnejo za plen z nadvodnih rastlin, indijske kačjeglavke (ophiocephalus), ki se po kopnem selijo, in globokomorski ribič (lasiognathus), ki ima na glavi dolg, ulomljen prot s svetilko in tremi koščenimi trniki na koncu za lov raznih živali.

Globokomorske živali so poglavje zase; vse imajo svetila in večina jih je prav nenavadnih oblik. Mnoge imajo ogromna usta. Požeruhov (gastrostomus) gobec zavzema polovico živali; z njim grabi celo večji plen kakor je sam. Pravo nasprotje tem veleustom so nekateri sesalci, kakor mravljičarji s svojo ozko odprtino na koncu rilca, še bolj pa neke žuželke, ki imajo povsem pokrneta usta (enodentice, ephemerata) ali trakuje, ki sploh nimajo ust. Brez jezika je ameriška krastača pipa (pipa dorsigera).

Prosto živeče živali se gibljejo tako, da je njihova trebušna stran obrnjena k tlom. Pa ne vse. Plošča (pleuronectes), robec (rhombus), morski list (solea) so primer za ribe, ki plavajo bočno in imajo obe očesi na isti strani. Povodna stenica hrbtovka (notonecta) plava vznak, ličinka neke minice (ctonia) pa celo teka s hrbtnimi dlakami, torej tudi s trebuhom obrnjena navzgor.

"Bathyscaphe" — tako se imenuje ta naprava — je sedaj še v sestavnih delih in se nahaja v Franciji, Belgiji in Švici. Inženirji treh držav mrzlično dokončujejo zadnje kose, da bodo lahko pričeli s končnim sestavljanjem v Belgiji.

"Bathyscaphe" bo sestavljen iz dveh delov, zelo podobnih zračnemu balonu: gondola ladja in pravi balon. Kovinasta krogla z deset centimetrov debelimi stenami bo omogočila raziskovalcema, stisnjenima med neštevilnimi aparati, da bosta lahko opazovala podvodne pošasti skozi dve okenci iz prozorne plastične tvarine, debele petnaest centimetrov.

V globini 4.000 metrov bo znašal pritisk na to kroglo 4000 atmosfer. Obe polkrogli, ki jo sestavljata, bosta stisnjeni drug k drugi zaradi vodnega pritiska s silo 16.000 ton! Poizkusi, da se bo krogla strla šele v globini 12.000 metrov. Da se izogone kakršnikoli nesreči, bodo učenjaki takoj ob prihodu na kraj preizkusa potobili pripravo šest tisoč metrov globoko, da se tako prepričajo, ako res vzdrži pritisk teh globin.

Naprava dejansko deluje av-

tomatično. Nad kovinasto kroglo bo ogromen pettonski rezervoar vseboval neko tekočino, ki je lažja od vode in tako olajšal dvig naprave na morsk površino. Poseben sistem električnih naprav, bo postopoma izpuščal tekočino — 50 kg na vsakih 1000 metrov — kar bo omogočilo enakomerno potapljanje. Učenjaki bodo morali čakati približno eno uro, da bodo dosegli globino 4.000 metrov, ki so jo izbrali za svoje opazovališče.

Kakor pravi balon, tako tudi "Bathyscaphe" ne bo s spremeljevalno ladjo zvezan z nobenim kablom v nasprotju s pripravo Amerikana Beebeja. Le zveze po radiu in ultra-zvokih bodo omogočale zvezo raziskovalcev s tovariši na površini. Priprava je opremljena z majhnim propelerjem in se bo lahko samoma pomikala s hitrostjo kakih sto metrov na uro. Predviden je poseben sistem malih balončkov, ki se bodo dvigali na površje in tam dajali posebne svetlobne znake, da bo tako mogoče ugotoviti lego priprave, ako bi se ta zaradi podvodnih tokov preveč oddaljila od mesta potopitve.

"Vse je predvideno, da se bo lahko podjetje izteklo kar najbolje", je dejal profesor Piccard pred nedavnim v Parizu. Na vprašanje, kaj lahko pričakuje znanost od tega poizkusa, je odgovoril muzejski profesor Monod, ki bo spremljal profesorja Piccarda, naslednje: "Mnogo stvari. Vse podatke, ki se nanašajo na podvodno življenje, je objavil profesor Beebe, ki se je s svojo podvodno kroglo potopil le 900 metrov globoko. Neznano nam je, kako žive bitja v velikih globinah. Koliko je še nerešenih problemov! Naše mreže so sicer zajele nekaj desetih globokomorskih živali, ki so izredne ribe neznašlih oblik toda največje in najhitreje so našim mrežam ušle. Kako žive te živali? Same? V tropah? Je svetloba v velikih globinah, kamor ne prodre sončni žarki? Mnogo ži-

vali ima pravcate svetilke, podobne žepnim baterijam. Čemu jim služijo? Mnoge druge imajo izredno razvite tipalke, s katerimi se gibljejo kot slepec s palico.

V teh globinah, kjer nedvomno ne obstoja nobeno rastlinstvo, kjer vlada edinole živalski svet, je gotovo večna pojdina. Roparice in mrhovinarice se požirajo med seboj. Se res zasledujejo? Se res razvijajo zagrižene borbe, v katerih zmogovalec tekoj požre celega premaganca?

V Britanskem muzeju imajo primere, ujet v globini 6.000 metrov in v čigar razširjenem želodcu se je nahajala zvita riba mnogo večja od njega samega.

Morska dno, nad katerim je cel dež vrst živali, predstavlja v tej globini nedvomno neizmerno blatno planjavo, iz katere štrle kakor koral ali mor-

ske gobe, iztezaajoče svoje okončine v višino nekaj metrov. Učenjake zelo zanima točno in od blizu raziskati naravo tega blata, kajti to bo dalo dragocene podatke o načinu sedimentacije organskih snovi, ki čez milijarde let svoriijo zemljo, po kateri hodimo. Istočasno, ko bodo izvršena fizikalna in oceanografska opazovanja, bo lahko po zaslugi naprave profesorja Piccarda tudi rešena uganka tvoritve naših kontinentov."

"Pred nami je široko neobdelano polje," je pred kratkim dejal profesor Piccard. "Ce bodo raziskavanje ugodno zaključena, bomo odpotovali proti Sargaskemu morju, kjer bomo prisostvovali drstitvam jegulj in tako končno pojasnili to naravno skrivnost, ki že toliko časa zanima človeštvo."

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

kor naletimo tu pa tam na pegasto sovo (strix flammea), da z golobico vred gnezdi v istem golobjaku.

Svojevtrstno hišico za bivanje v njej si ustvarjajo kotačniki iz plemena malicerta; lepijo si jo namreč iz lastnih telesnih iztrebkov.

Kotačniki so živalce iz reda črvov; v neugodnih življenjskih prilikah se stisnejo v oblato kepico in brez hrane čakajo na moč in toploto. V takem stanju ostanejo neke vrste žive do 15 let. Menda jih v tem prekaša edino le še pšenična ogorčica (tylenchus), ki pravijo, da je oživila, ko so po 27 letih posejali od nje napadeno pšenično zrnje.

"Nem kakor riba" ima le v splošnem svojo veljavo. So ribe, ki se oglašajo, sicer ne s pomočjo pljuč, ki so organ za glasove, marveč tako, da drgnejo koščne dele drugega ob drugega ali spravljajo z brizganjem vode v zvočne tresljaje glavine kosti ali zvočni mehur. Med domačimi ribami so taki primeri činklja, krap, koreselj in morski krullec, od tujih pa ameriški kili (fundulus), tropične sočeljstnice (plectognathi), neki somi (doras, pimelodus), indijski gurami (osphromenus) itd.

Bobnar (pogonias) ropota kakor boben, orlovka (sciaenidae) pa poje kakor orgle. Posebnost zase so ribe: brizgovka (tarotes), ki štrca curke vode na žuželke, da ji omotene cepnejo za plen z nadvodnih rastlin, indijske kačjeglavke (ophiocephalus), ki se po kopnem selijo, in globokomorski ribič (lasiognathus), ki ima na glavi dolg, ulomljen prot s svetilko in tremi koščenimi trniki na koncu za lov raznih živali.

Globokomorske živali so poglavje zase; vse imajo svetila in večina jih je prav nenavadnih oblik. Mnoge imajo ogromna usta. Požeruhov (gastrostomus) gobec zavzema polovico živali; z njim grabi celo večji plen kakor je sam. Pravo nasprotje tem veleustom so nekateri sesalci, kakor mravljičarji s svojo ozko odprtino na koncu rilca, še bolj pa neke žuželke, ki imajo povsem pokrneta usta (enodentice, ephemerata) ali trakuje, ki sploh nimajo ust. Brez jezika je ameriška krastača pipa (pipa dorsigera).

Prosto živeče živali se gibljejo tako, da je njihova trebušna stran obrnjena k tlom. Pa ne vse. Plošča (pleuronectes), robec (rhombus), morski list (solea) so primer za ribe, ki plavajo bočno in imajo obe očesi na isti strani. Povodna stenica hrbtovka (notonecta) plava vznak, ličinka neke minice (ctonia) pa celo teka s hrbtnimi dlakami, torej tudi s trebuhom obrnjena navzgor.

"Bathyscaphe" — tako se imenuje ta naprava — je sedaj še v sestavnih delih in se nahaja v Franciji, Belgiji in Švici. Inženirji treh držav mrzlično dokončujejo zadnje kose, da bodo lahko pričeli s končnim sestavljanjem v Belgiji.

"Bathyscaphe" bo sestavljen iz dveh delov, zelo podobnih zračnemu balonu: gondola ladja in pravi balon. Kovinasta krogla z deset centimetrov debelimi stenami bo omogočila raziskovalcema, stisnjenima med neštevilnimi aparati, da bosta lahko opazovala podvodne pošasti skozi dve okenci iz prozorne plastične tvarine, debele petnaest centimetro

A. AVDEJENKO

LJUBIM

Poslovenil: D. RAVLJEN

(Nadaljevanje)

Ostap gleda topo čez mostrovo glavo in razmišlja o nečem nevšečnem, neprijetnem.

Ostapu je težko in bridko, z jokal bi, toda sram ga je pred ljudmi. Sesede se na pesek in skloni glavo, mojster pa podi vja, ga prime za prsi, se napne, da bi ga dvignil, česar pa ne zmore, zato ga jezno sune in ga ozmerja.

Ostap se zdrzne. Vidi nabuhle Butiločkinove oči, topi nos, usta, podbradek z ličnicami in na mah se domisli, kako ga ta človek žali že več kot deset let, več kot tisoč dni.

In lej, spet stoji mojster pred njim, ga psuje, suva v prsi in goni na delo.

Vsa mnogaletna jeza se zgrne v srcu, vse žalivke zdajci gromko izpregovore. Ostap dvigne pest nad glavo gospodarjevega pomočnika, ga udari med zamaščene oči in ga podre na pesek.

Garbuz, na delu pri bližnjem plavžu, reče kakor da je tega pričakoval:

— Prav, Ostap, udari še enkrat, toda močnej!

Garbuz pokliče tovariše. Zidarji odvržejo kladi, plavžarji lomače, vozači zapuste vagončke, električarji svoje aparate, valjarji razbeljeno železo, modelarji pesek. S sto rokami poprimajo mojstra, ga vržejo na pesek in ga pustijo v miru šele tedaj, ko neha prositi prizanesljivosti.

Nato povede fužinar Garbuz plavžarje, vozače, valjarje in modelarje v pisarno. Ujamejo službojočega inženirja, ga pomočijo v raztopljen smolo, posujejo z žagovino in ga popeljejo na vozu po vsej tovarni do odvala žlindre.

Nekateri plavžarji so se medtem zbal posledic, poprijeli drogove in začeli prebijati glino. . . . Glina je postala rožnata, tu pa tam se je razcvetala kakor mak in je iznenada razpadla pod pritiskom strnjene gmo-te.

Stavkarji so spuntali še druge oddelke in se namerili k izhodu. Opazili so izdajstvo. Takoj so planili k plavžem, polomili drogove in lopate, podirli prekope in žlebe. Žareči grodelj se je razvil po vlažni zemlji, tekkel je v curkih in širil smrt.

Videl sem, kako je oče pobegnil, prijemši se za oko.

Nobeden ni maral reševati tekočega grodlja. Prežali so iz za oglov in se veselili, ko se je tekoče železje strjevalo, da je bilo podobno hrasti.

Drobovino sem prinesel domov hladno in nedotaknjeno.

Enajsto poglavje

Očeta nam tedaj v tovarni ni ubilo. Železne iskre so mu izžgale oko. Zdaj hodi po strani, nagiba glavo na povešeno ramo kakor da nečemu prisluškuje. Ko da se sramuje svoje slepote, je za vedno zaprl veko nad svojo strašno zenico. Trudi se, da bi zdravo oko čimbolj odprl, kakor da hoče prepičati ves svet, kako dobro vidi in kako všečen mu je ta svet.

Toda v njem ni več veselja, v njem ni ničesar več . . .

Stavka se je nesrečno končala. Še tisti dan je policija prišla njega in Garbuza. Toda li varji, zidarji, valjarji in plavžarji niso marali na delo, dokler ne ustrežejo njihovim zahtevam. Poglavitno so zahtevali: da izpuste Garbuza in očeta in da vnovič prideta na delo.

Stavkali so tri tedne. Gospodarji pa so se zvito domislili.

Izpustili so Garbuza in Ostapa in ju sprejeli na delo, toda čim je tovarna spet začela s polno paro, so ju vrgli na cesto.

Zaman se je Garbuz trudil, da bi spet spuntal delavce. Nastradali so se in jim je bilo tega dovolj.

Nekoč je prišel Garbuz k nam žalosten in zapuščen kakor be- rač. Govoril je očetu skoraj joka- je o nekakšnih aretacijah, o organizaciji in je ravnodušno zaključil:

— Kmalu bodo tudi naju po- brali!

Naglo je vstal, vrgel denar na mizo in kriknil:

— Prinesi, Sanj, da se ogre- jemo in ubijemo skrb!

Še nikoli nisem videl Garbu- za piti. Tokrat pa je nepresta- no pil, z dlanmi sežemal svojo veliko glavo in zibaje se tiho govoril:

— Treba je najti kak izhod in čimprej.

Poklical me je k sebi, me po- sadil na kolena, trkal je s ko- zarcem ob moje zobe in me na- govarjal:

— Pij, Sanjka, saj boš tako in tako strohnel, ne bodo ti pu- stili, da bi se dvignil, živine!

. . . Nikar ne misli, da bom jaz vedno tako . . . Jutri bom spet hodil na treznih nogah. Nu, pij . . .

Oče se je zibal nad mizo in blede:

— Nikola Nikolačević, grba- vec preklesti, tebe že še dobim v pest, da boš pomnil.

Oče je bil prepričan, da je mojster z mišjimi očmi vsega kriv.

Spomnim se poslednjega očetovega dne. Dolgo ga ni bilo domov. Izenada je prišel v svojo bajto. Postal je med vrati kakor gost, ni se slekel. Mi trije smo sedeli na peči, sklju- čeni od lakote, in strmeli vanj kakor v tuja. Molčali smo, ker smo se bali, da stopi k nam.

Bil je prav bojazljiv in tih, gotovo trezen, vzel je čepico z glave in jo nesel pred seboj kakor da bi nesel svečo, da ne bi v vetru ugasnila. Pristopil je k nam, sedel na tla, iztegnil ro- ko, da bi nas pobožal, kakor da prosi miloščine.

Skril sem se za Njurko. Ni- sem maral, da bi se me ta raz- pokana dlan dotaknila po la- sek. Bal sem se, da se bodo lasje takoj spremenili v prah. Stisnil sem se v kot in šklep- tal z zobmi. Bojim se tega obra- za, tega velikega očesa, skri- venčenih ust in teh brazd, ki so razpokale ob plavžu.

Oče je čutil, da se ga bojimo, ker je tako grd. Za trenutek

je sedel pobit. Nato je poskočil, skril z mlahavim rokavom svo- je edino oko in je za vselej po- begnil iz kolibe.

Zjutraj je prišel Garbuz k nam in nam je tiho svetoval:

— Pojdite, da boste posled- njič videli očeta.

In videl sem ga na stekleni verandi debelega mojstra. Tu sem je srd prignol očeta. Toda mojster ga je prehitel. Položil je mrtvega Ostapa na prepro- go.

Oče leži na širokem hrbtu, s prekrizanimi rokami, močno od- prta veka poškodovanega očesa odkriva motno, vrto zeni- co.

Nisem zajokal. Stal sem in mislil: "Kako dolg je oče!"

. . . Naše življenje se po oče- tovi smrti ni spremenilo. Vse je ostalo pri starem. Iz kolibe ni- smo hodili. Le kdaj pa kdaj so nas obiskale dobrosrčne žene iz Gnile globeli, prinašali so nam kolerabe. Kakor vedno je Njur- ka razpolagala s svojo zalogo. Požrešna, kakršna je bila, na- ma je dajala samo kakšen ko- ren. Dan in noč smo preživlja- li v veliki ruski peči, kjer je mati prejšnje čase pekla kruh, grela v loncih željato juho in parila naše ušive srajce.

. . . Iz Belgijskega gozda pri- naša lenoben veter krakanje vranjih jat, vonj po trhljem listju, hlad, ki lega pred neviht, svežino borovja in vrb. Mit- ka in Njurka ležita v peči, pri- tegnila sta posinela kolena vse do mehurjastih podbradkov, treseta se v kašlju, ob njunem hripanju odpadejo zastarene plasti saj. Že nekoliko dni ne marata jesti kolerabe, ležita in se ne ganeta. Prosita me, da bi ju vsaj malo ogrel. Vležem se med njiju in mi je toplo, ona- dva pa le še prosita topline in celo že blede.

Neko jutro me prebudi mraz. Otipljem negibno Njurko. Na moji drugi strani je Mitka. Nje- govih uhlji so še topli, toda pr- sti na razkrcenih rokah so kakor led. Posinele ustne se ne zganejo.

Strah me je te napete tišine. Rad bi zlezl iz peči, pa ne mo- rem najti temnega in ozkega izhoda. Zidovje me zadržuje, Mitkine in Njurkine noge me ovirajo.

Kričim, toda nizki in gluhi strop pogoltne moje krike. Kar zavoham klavnico. Od- prem oči in vidim sivo laneno platno. Vržem ga s sebe in se dvignem.

Ležim v policijskem vozu, s katerim vozijo mrliče. Poleg mene ležita brat in sestra. Zbrala se je množica s tržnice. Prestašim jo. S tega voza še nihče ni vstal. Podobnega ne pomni zgodovina Pasje vasi.

Ljudje mislijo, da bodo mor- da obudili tudi Njurko in Mit- ko. Toda njune roke so zvite in na izsušene ličnice so legle čr- ne pege.

Voz je oddrdal dalje. Mene so vrnili v kolibo.

Strah me je praznote. Strop je tako visok, stene tako razra-

zen, jaz pa tako majhen. Miza mi seže do vratu.

. . . Zbežim iz bajte . . .

Zdaj nimam nikogar več. Dvanajsto poglavje

"Tetka Dura" je nizka in debe- la ženica, podobna hrastovi me- sarski kladi. Na trebuhu ji ra- ste grba. Po Pasji vasi govore, da je to sama mast, zavidljive branjevke z naše tržnice pa tr- de, da ima tetka Dura žabjo za- lego v trebuhu.

Dura ni njeno pravo ime. Imenovala se je Dora Aleksan- drovna. Toda ko je sprejela ve- ro in šege tržnice, so jo krstili za "tetko Duro — žabico."

Oči tetke Dure sta dve splo- ščeni žogici, ki sta na srečo pri- lepljeni na ploščati del. Ustna je povešena, kakor da se hoče odtrgati. Ličnice gledajo vsak- sebi. Vsako lice kakor polovica lubenice.

"Tetka" prodaja na tegu pi- rožke. Stoji na najživahnejšem križišču ribiških in branjevskih stojnic. Na njenih ramenih, ki so obla kakor sočec, je leto in dan debel suknjen šal. Na iz- boklem trebuhu je železna škatala-pečica. "Tetka" zameži z očmi, napihne lica, vdihne zrak in kakor da sedi na svojih kladastih nogah, vpije na ves glas:

"Pirožki, pirožki, na maslu pečeni, z medom oslajeni!"

Ona me je našla v Gnili glo- beli in me povedla v svojo kolibo na robu Pasje vasi, rekši:

— Vzajem te torej za bra- tranca. Jaz sem prav tako osi- rotela.

Pokazala mi je zbledelo. Otro- ci sede na njej kakor piščanci okrog kokoške. Zajokala je:

— Vsi so pomrli, ostala sem sama kakor bilka na polju.

Razmazala je solze z umaza- nim šalom in strogo pristavila:

— Imenoi me Doro Aleksan- drovno!

Učila me je, kako naj vpijem in hvalim pirožke. Meni pa ni šlo po reči. Stal sem sredi kolibe s povzdignjeno glavo, zavijal na ves glas, ne misleč ne na tetko Duro, ne na pirožke.

"Tetka" se je jezila, vendar me je vodila s seboj na trg.

Dereva se v dvoje. Kadar se "tetka" utruji, vpijem sam.

Zbira se množica, posmehuje

Dela za moške

POMAGAČ V SKLADIŠČU IN ZA ODPRMLJENJE

Izurjen pri delu z petrolejskimi produkti. Visoka plača od ure. Za- hteva se priporočila.

SOCONY VACUUM OIL INC.

2846 East 37 St.

PRVOVRSTNI PEK ZA KRUH

Dobra plača; unijsko delo.

Dobre delovne razmere.

15637 MADISON AVE.

BO 5782

MIZARJI

Dolgotrajna dela na šolskem po- sloppu v Euclidu. Unijska plača. — Zglasite se osebno ali telefonirajte.

NATIONAL CONCRETE

FIREPROOFING CO.

719 E. 222 St., IV 2148

PORTER — POMETAČ

6 večerov v tednu

Velika tovarna. Stalno delo.

Plača od ure in overtime.

THE PRINTZ-BIEDERMAN CO.

1974 E 61st St., od Euclid Ave.

RENU AUTO BODY

potrebuje

Body and Fender

Man

Plača \$2.00 na uro

Vpraša se pri

JOHN J. POZNIK

982 E. 152 St., GL 3830

DAMO NAJVEČJO

VREDNOST

Delo dobi avtni mehanik in

popravljač za prednje dele. No-

va delavnica in prodajalec avtov.

Zelo visoka plača tedensko.

Jamčena plača in provizija.

SHAKER MOTOR

16451 KINSMAN RD.

WA 4828

se, vendar kupuje pirožke. "Tetka" je zadovoljna. Kmalu hodim sam s pečico na trg, ona pa doma pripravlja svoje izdel- ke.

Toda moje trgovanje ne na- preduje. Domov se vracam z ne- prodanimi pirožki. Trg se mi posmehuje.

Nato sem pričel ponoči nabi- rati kurivo, podnevi pa sem ku- ril peč z iverjem, smetjem in koksom, obračal sem porume- nele pirožke, ki jih je tetka me- sila na dolgi mizi.

Dora Aleksandrovna ne pa- metuje dobro: kdaj pa kdaj mi pozabi dati jesti. Sam skrbim za to. Kadar se naglo suče oko- li mize, sežem z roko v globoko ponev, "sunem" testo iz vroče masti. Nato se skrivaj davim z njim. Tako živim. "Tetka Du- ra" je zadovoljna.

Navadil sem se opazovati skozi okno, kako se že od rane- ga jutra razvija vsakdanje živ- ljenje v Pasji vasi. Skripljejo vozovi s sodci, ki odvažajo ne- snago v dno Gnile globeli. Pa- sjevaške gospodinjice se spotika- jo, ko hite na klavnico, da bi prišle na vrsto in dobile drobo- vine. Kopač Kovalj, z licem po- sinelim od pijanosti, poskakuje v dolgi srajci. Psi se vračajo s potepa in se obilujejo. Tod mi- mo se premikajo sence plavžar- jev, livarjev in zidarjev iz to- varne. Tod mimogredo dva- najstletni mazači, nekdanji mo- ji tovariši, in solze vidim v nji-

Posluga

ORBAN'S FLOWERS

11520 Buckeye Rd., RA 1500

Odprto dnevno in ob večerih.

Cveticke imamo vsakovrstne in sve- že ter jih dovažamo kamorkoli po mestu.

JOHN PETERKA

1121 E. 68 St., EN 0653

PAPIRAR IN BARVAR

Se priporočam. Delo je vedno prvo- vrstno in po zmernih cenah.

Vaš avto bo lahko lepo

izgledal z

NOVO BARVO

Katerokoli barvo z Dupont enamel

želite. Avte čistimo, znotraj in

krom, kompletno

\$67.50

(kovina ekstru)

TUCKER OHIO

SW 0333

8700 CARNegie AVE.,

zvečer Mr. Ralph Borelli, LA 2742

PRENOVIMO — POPRAVIMO

F O R N E Z E

Novi fornezi na premog, olje,

plin, gorko vodo ali paro. Resetting

\$15 — čistjenje \$5; premenjamo sta-

re na olje. Thermostat.

Chester Heating Co.

1193 Addison Rd., EN 0487

Govorimo slovensko

ODDAJTE VAŠE

NAROČILO SEDAJ!

CEV IN DIMNIK

SCIŠČEN PO

"VACUUMU"

\$4 do \$6

National Heating Co.

Postrežba širom mesta

FA 6516

Najboljše, v mestu

Splošna popravila in mi-

zarska dela. Izvršimo vsako-

vrstna dela, spadajoča v na-

šo stroko.

LO 7481

Ako nameravate

KUPITI ALI PRODATI POSE-

STVO ALI TRGOVINO,

ali pa če potrebujete notarska dela,

zglasite se pri nas. Zanesljiva in

točna postrežba.

35 let se nahajamo na nemu-

prostoru

TISOVEC REALTY

35 let v istih prostorih

1366 MARQUETTE RD.

pri St. Clair Ave. in E. 55th St.

EN 4936

hovich očeh, ali pa se mi vsaj ta- ko zdi, ko gledam skozi umaza- no okno.

(Dalje prihodnjič)

Dela za ženske

Dekleta, izurjena, ali če se žele naučiti knjigovodne stroke. Pla- ča od ure. Zanimivo delo. Forest City Bookbinding, 326 Caxton Bldg.

BILLING MACHINE OPERATORICA

Electromatic; izurjena; zelo do- bre delovne razmere. Izvrstna pri- lika. 5 dni tedensko; na vhodni strani; dobra plača.

GA 2130

Delo dobi starejša ženska

za oskrbo družine dveh odraslih oseb. Vse sobe v priličju. Nič pra- nja. Dobi tudi sobo in hrano. Vpra- ša se na 16716 Grovewood Ave. Dobra plača.

Zemljišča

HIŠA NAPRODAJ

za 3 družine; 12 sob, dve garaži, kopalnica. Stanovanje s 3 in 6 so- bami bo kmalu prazno. Cena \$8200. Dajte vašo ponudbo. Pokličite

PR 5459

DOBRI NAKUPI

Hiša na Huntmore Ave., v slo- venski naselbini; za 2 družini, 4 in 4 sobe, vse v dobrem stanju; v spodnje stanovanje se lahko vselite v 30 dneh. Cena \$9,200.

Imamo tudi nove hiše za vete- rane, od \$9500 naprej, v katere se lahko vselite čez nekaj tednov.

V bližini E. 185 St

Yugoslavia Striving to Become Modern State; Days of Foreign Exploitation Doomed

Daniel De Luce, Associated Press correspondent who has been awarded the Pulitzer prize for his first-hand report of the Yugoslav Partisans in 1943 when Yugoslavia's resistance was hailed by the world, sent the following highly illuminating report from Belgrade a few days ago:

BELGRADE—The age of the wooden plow is vanishing in Yugoslavia before the onrush of socialized industry.

Foreign critics may assert it is impossible for the south Slavs to pull themselves up by their own bootstraps, economically speaking. But the fact remains that they are going all-out in the attempt.

The five-year plan adopted here last April is proportionately more ambitious than any drafted by the Soviet Union.

The goals which the federa-

ROLLER DERBY IN ARENA

The rough and tough, but ever graceful, *Roller Derby* starts rolling Wednesday night, September 3rd at the Cleveland Arena.

Captaining the Cleveland team are Billy Bogash and Miss Gerry Murray. Miss Murray is hailed as the fastest skater participating in the *Roller Derby*. Other fast skating stars in the Cleveland lineup are Katy King, Mary Gardner, Evalyn Karren, Bob Lewis, "Red" Smart and Charlie Saunders, plus a host of other up-and-coming banked-track stars.

Skaters start warming up at 7:45 every night, game time will be 8:30.

The winners of the Cleveland-Buffalo series from September 3rd through 12th will meet the All-Stars in a championship series starting September 13th and continuing through September 21st at the Cleveland Arena. The *Roller Derby* is America's fastest growing sport—you too will love this banked-track skating event at the Cleveland Arena, September 3rd through 21st.

Capt. Gerry Murray, the world's fastest woman pro-skater, will be back again to thrill fans as captain of the girls team when the *Roller Derby* opens at Cleveland Arena, Sept. 3rd through 21st.

tive people's republic of Yugoslavia has set for itself to reach by 1951 are so far above old levels that if only 50% of the plan is achieved, that would represent more economic progress than prewar Yugoslavia had in a generation.

Likened to Mexico

It is taken for granted Yugoslavia will get along without new western capital, but will receive important mechanical and technical assistance from Russia and allied "smaller powers" which are already highly industrialized.

Regarding foreign investments, this country is in much the same position as Mexico was at the time of the expropriation of oil properties.

Considering herself to have been exploited as a semicolonial dependency by western finance, Yugoslavia has converted foreign holdings to state ownership. The question of payment is still the subject of varied negotiation, but there is no expectation that foreigners will ever regain control.

The whys and wherefores of the five-year plan were carefully set forth to the National Assembly last spring by Marshall Tito. In trenchant paragraphs, he cited examples to support his charge that old Yugoslavia had been in economic bondage.

Cites French Exploitation

"The copper ore of the Bor mines was not worked in our country but was exported to France, and we had then to buy the pure copper from the French at very high prices," he said.

"The ore contains a considerable quantity of gold and this gold in the copper ore was freely exported to France and there extracted by distillation. The value of the exported gold equaled the value of the invested capital and the copper ore was obtained for nothing, which meant a gigantic profit for the French capitalists and a gigantic loss for our peoples.

"The Shell and Standard Oil companies, which held the monopoly of oil, petroleum and petrol in our country, did their best to keep up the prices, importing from their own and other countries. Not only had they no wish to discover oil springs in our country, but they very successfully, through various corrupt ministers of the former regime, and even through the royal family, prevented the extraction of oil, although the location of oil fields was known."

All heavy and most medium industry is now operated by the state. The marshal called this an economy "where production works for the needs of the people, and not for profit."

Likening it to the economy of

(Continued on page 6)

ENAKOPRAVNOST
6231 St. Clair Ave.
HENDERSON 5311-12

ENGLISH SECTION AUGUST 22, 1947

The Possibility of a Course in Slovenian at the Ohio State University?

Professor Arthur Coleman, Secretary of the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages, informs us that there may be a possibility of organizing a course in Slovenian for the benefit of students of Slovenian extraction at the Ohio State University. There should be a sufficient number of boys and girls interested in such a project. In many American Universities we find regular instructions given in various Slav languages, especially in Russian, with proper credits toward a degree in Arts and Sciences. Of course, we need Slovenian teachers and school texts, which could be supplied with expected cooperation among the qualified college graduates.

If a course in Slovenian cannot be introduced at the OSU this year, we recommend to our Slovenian American students the study of Russian. Dean Frederick Heimberger of the College of Arts and Sciences at the University is quite interested in the above programs.

At this time we wish to urge our high school graduates, and especially many GI boys and girls, to consider entering the colleges and universities this year and every year. We need better educated leaders in our communities.

CONVALESCING

Mrs. Strazisar has returned to her home at 14902 Thames Ave., following a recent confinement in the hospital. Friends may visit her.

Mrs. Ivana Tolar has returned home from the hospital. Friends may visit her at 15625 St. Clair Avenue.

HAND SIGNALS FOR SAFETY

Signals are all important for the safety of trains and ships at sea. On the streets and highways too the use and respect of signals will help a great deal to maintain safety.

The man driving behind you depends on your signal to adjust his course and pace. He is not a mind reader and doesn't have the slightest idea of what you intend to do unless you tell him. The way to give this information is with a hand signal.

Here are the accepted signals:

For a Left Turn—Hand and arm extended horizontally.

For a Right Turn—Hand and arm extended upward.

Stop or slow—Hand and arm extended downward.

Using and obeying signals is important since it permits you to govern your driving in safety with the movement of other traffic. Signals give advance knowledge that helps to prevent accidents. Use the hand signals yourself and obey the signals of fellow motorists.

(Continued on page 6)

FIRST DANCE OF SEASON

You are cordially invited to attend the grand opening of the newly decorated Slovenian National Home, East 65 St. and St. Clair Avenue Saturday evening August 23, 1947. As this is the first dance of the season, the committee anticipates a huge attendance, for you see, we have secured the talents of the Vadnal Orchestra and our old friend Johnny Pecon has consented to be with us and give us some of his good old waltzes and polkas.

So come down to the "Nash" and bring your friends along—enjoy yourself in the cool beautifully decorated ballroom.

Dancing starts at 8 p. m.

For the committee: J. Z.

WEDDING BELLS

Last Saturday Miss Lillian Polc, daughter of Mr. and Mrs. John Polc, Madison, Ohio, became the bride of Mr. John J. Kozel, son of Mr. John Kozel of East 157 Street. The wedding ceremony was performed in St. Mary's Church, Holmes Ave. Following a reception at the Slovene Home on Holmes Avenue, the couple left for a trip to Atlantic City.

Married in Grindstone, Pa., last Saturday, were Miss Julia (Jay) Locke, and Mr. Leo Bostjancic. The bride is the daughter of Mr. and Mrs. Locke of Grindstone, Pa. The groom's parents, Mr. and Mrs. Leo Bostjancic reside at 19407 Shawnee Avenue, where the couple will make their home.

40TH WEDDING ANNIVERSARY

Tuesday, August 19th, the well known Mr. and Mrs. Frank and Agnes Straus of 16305 Trafalgar Avenue celebrated their 40th wedding anniversary.

Their many friends hereby extend to them congratulations with best wishes for many years of happiness together in the future.

ENGAGED

Mr. and Mrs. John Bergant of 19706 Cherokee Avenue have announced the engagement of their daughter, Frances, to Mr. James McGlynn, son of Mr. and Mrs. James McGlynn, 19800 St. Clair Avenue. No wedding date has been set.

Congratulations!

HONORED WITH PARTY

The immediate family and friends of Miss Violet Juratovic, 964 East 220th Street, surprised her this past Monday at Alpine Village in Euclid with a party given in honor of her 24th birthday.

IN HOSPITAL

Anton Rozina is confined to Lowman Pavilion 4-A, City Hospital. Friends may visit him in Room 400.

Gala Picnic—SNPJ Recreational Grounds, Sunday, August 24th

Joseph F. Fifolt

The long awaited opportunity will be on hand Sunday, August 24th when the Farm Board of the SNPJ Recreational Grounds officially opens the new dance pavillion to the general public. The efforts and earnest plugging of various individuals over a period of time has borne fruit. Preliminary comments have been that the hall is the finest of its kind in the country.

Lefty Miklavc is lining up a regular jam session hoping to have Frankie Yankovic, Johnny Pecon, the Vadnal boys and others.

The veterans who enabled the Board to secure the permit for the building will be given the honor of the first dance. This will be followed by a solo dance by the couple that bid the highest. (Note: Understand \$100 is high so far).

Bring the kids as they'll have lots of fun on the swings and sand piles.

Individuals from all lodges are requested to be on hand early Sunday to help clean up the grounds and get them ready for the picnic. Comrades intend to be there early to decorate the hall.

IN ELY, MINN.

Best wishes arrived this week from Mrs. Frances Erzen and son, Bobby, who are attending the Juvenile Convention of the American Fraternal Union in Ely, Minnesota. Mrs. Erzen is editor of the Nova Doba (New Era) English Section, the official organ of the A. F. U.

VISIT NEW

TINO MODIC'S CAFE
6030 St. Clair Ave.
EN. 9691

You Are Always Welcome

BUKOVNIK'S
Photographic Studio

762 E. 185th ST.

IVanhoe 1166

Charles & Olga Slapnik
FLORISTS

Beautiful Bouquets, Corsages, Wreaths, Potted Plants and Flowers for all Occasions

6026 ST. CLAIR AVE.
EX. 2134

Radio Service

HOME—AUTO—PORTABLES
Tubes—Phono Needles—Batteries
EX 3985

PRIJATEL
RADIO SERVICE

1137 East 66th St.

Daily 4 to 10—Closed Wednesdays
Saturdays 10 to 6

B. J. RADIO SERVICE

1363 E. 45 St. — HE 3028

SOUND SYSTEM

INDOOR—OUTDOOR

Expert Repairing on all Makes

of Radios

Tubes, Radios, Rec. Players

All Work Guaranteed

Problems of a Slovenian Lexicographer

(Notes of a talk at the AATSEEL meeting, Washington, D. C.)

By F. J. Kern, M. D.

Before speaking of my personal experience in compiling the first largesized English-Slovene dictionary, permit me to make a few general remarks about Slovenia and the Slovenians.

Slovenia is one of the five Federated Republics of post-war Yugoslavia. It occupies the most westerly portion of the state, being a neighbor to Italy in the west, along the upper Adriatic Sea, to Austria in the north, and to Hungary in the northeast. It is contiguous with the Federated Yugoslav Republic of Croatia in the south. Its area, including the regions which were occupied by Italy and Austria after World War One and which are to be restored to Slovenia, is approximately

mately that of the state of Connecticut. About one and one half millions of Slovenians live in their motherland, others are scattered throughout the world. In the United States they number about 250,000.

The Slovenian language is an independent Slav "dialect," quite distinct from the neighboring Serbo-Croatian. Its most characteristic peculiarity is the accentuation of many words on the last syllable. In this respect it resembles Russian. It contains many archaic, proto-Slav words, and still uses the dual form in conjugations. The oldest manuscripts, the so-called *Freising Fragments*, date from about 975 and 1025 A. D. They are trans-

(Continued on page 6)

You Had Better Call the Doctor

When illness strikes, delay in calling the doctor may have serious results. He is qualified to diagnose your ailment.

For best drug service bring your prescriptions here.

Toedtman & Follis

PHARMACISTS
SUPERIOR AVE. AT E. 65th ST.
HENDERSON 1035
Registered Pharmacist Always on Duty

SEDMAK

Moving and Storage

also

Light Expressing

1024 EAST 174th ST.

KE 6580

BEROS STUDIO

6116 ST. CLAIR AVENUE

for fine Photographs

WE TAKE GREAT PRIDE IN FINISHING YOUR PHOTOGRAPHS — TO YOUR COMPLETE SATISFACTION

WEDDINGS — FAMILY GROUPS — PORTRAITS

PICTURES TO BE PROUD OF

COME IN TO SEE US—OR CALL FOR AN

APPOINTMENT—EN 0670

Tune in WJMO, 1540 on your radio, every Sunday at 3:00 p. m. for our announcement

NOVEL EXHIBIT

of modern

"CIRCLINE" TABLE LAMPS

and other fine

"LUCITE" ARTICLES

SATURDAY AND SUNDAY

August 23 and 24

Jewelry Boxes, Sewing Boxes, Cigarette Dispensers,

Picture Frames and Numerous Other Articles.

FOR BEAUTIFUL GIFT ITEMS, SEE OUR

LARGE SELECTION

M. G. Novelty Products

984 Addison Rd.

EXpress 0779

PICNIC

sponsored by

SNPJ FARM BOARD

Sunday, August 24th

Preview Opening of the New Dance Hall

HEATH ROAD, CHARDON, OHIO

Bus Service from St. Clair Ave. and E. 65th St. and SWH, Waterloo Rd.

INITIAL DANCE

given by

Slovene National Home

in Newly Decorated Auditorium,

6417 ST. CLAIR AVENUE

TOMORROW, AUGUST 23rd

Music by Johnny Vadnal's Orchestra with

Johnny Pecon as Guest

ADMISSION 75c

8:00 P. M. 'TIL ?

ENGLISH SECTION

YUGOSLAVIA IS STRIVING TO BECOME A MODERN STATE; DAYS OF WOODEN PLOW AND FOREIGN EXPLOITATION DOMMED

(Continued from page 5)

the USSR he asserted it would save Yugoslavia in the future from capitalistic crises and its increased production would become "a permanent stimulus for the increase of the wealth both of the individual and of the entire community."

Call for Big Gains

Americans, although remembering the gigantic increase in United States productive capacity during the emergency of war, many find it hard to believe Yugoslavia can go so far and so fast as it has planned.

The program envisages, for instance, increasing the coal output per capita to 265% above 1939, steel 320%, aluminum 800%, electricity 400% and oil from 1,000 tons to 450,000 tons—an increase of 4,500%!

Over-all, industrial production is planned to rise from the 1939 level of 3,378 dinars (67.56) per inhabitant per year, to 10,625 dinars (\$212.50) in 1951.

In addition, a new merchant fleet of 600,000 tons is scheduled, 1,200 miles of new rail lines are to be laid, nearly 2,000,000 acres of arid or swampy land are to be brought under cultivation and agricultural production is to be increased 152%.

Volunteers Lay Tracks

At least one official report to

the State Department from an American economic observer has described Yugoslavia's planning as "phony," but hard-headed British, Swiss, Czech, Swedish and other foreign representatives take exception to what they say is snap judgment.

Three vital factors favor Yugoslavia's ultimate success.

Her man power mobilized and energized with revolutionary fervor, one sample of which is the youth railway, 147 miles long, being built by voluntary, unpaid labor. The promise is that in a few years there will be a vastly better life for all. That promise acts like a battle cry.

Her leaders are young. Numerous cabinet ministers are in their 30s. They are willing to learn and they work hard. They are the cream of the crop of students at prewar universities. They stood the gaff in the war in the woods. They cannot be corrupted or bought. Unless they have peacetime ability regardless of how many medals they have, they cannot count on holding their jobs or rising in the regime. Yugoslavia is Soviet Russia's No. 1 friend in south-eastern Europe. Russia has always given much in this association. In any rough spot, economically, Yugoslavia will receive prompt aid.

Problems of a Slovenian Lexicographer

(Continued from page 5)

lated texts of old Christian formulas relating to the general creed, confessions, and part of a sermon. The originals are preserved in the National Library in Munich. The first Slovenian printed book, a Protestant Catechism by Primus Trubar, was published in Tübingen, Germany, in 1551.

The writing of the English-Slovene dictionary was begun in 1905, and it was published, after many revisions, in 1919. The volume was intended primarily for the practical use of farmers and factory workers. It had to be concise and limited in number of synonyms and idiomatic phrases. Many conventional lexicographical abbreviations for parts of speech had to be omitted. The transcription of the English pronunciation had to be improvised in conformity with the phonetic system of writing in the Slovenian language. The first edition was sold out in a few years. The work was reprinted in a limited number of copies in 1944 and can be found in many University libraries. New pocket editions of the English-Slovene Dictionary by Miss R. Skerl, and of the Slovene-English by Dr. Janko Kotnik, were published in Ljubljana in 1944 and 1945 respectively, during the German occupation.

(I prefer the form "Slovenian" both as noun and as adjective, for the former "Slovene." British writers probably took the form "Slovene" from the French *Slovenes*. The Yugoslav state was named, after World War One, the Kingdom of Serbs, Croats, and Slovenes. For that reason I used the phrase English-Slovene Dictionary in 1919, and retained it in my second edition in 1944. "Serbian," "Croatian," "Slovenian," sound to me better, and I think they should be gradually introduced into all literature by Slav scholars.)

—From *Books Abroad*, Summer Edition 1947, Oklahoma University Press.

TELENEWS THEATRE

The first peacetime atom project has been started at Camp Upton, Long Island, under the direction of Associated Universities, Inc. The camp, a training center in two World Wars is to be converted into the first national laboratories for research into nucleus science to benefit mankind. First films of the ground breaking ceremony headline the new Telenews program which began yesterday. The \$10,000,000 project will be largest than Oak Ridge and devoted solely to peace-time uses of atomic energy—power, treatment of diseases, industrial processes and farm crops.

Featured short subject this week is "Monarchs of the Ring," prizefights of the past 30 years. a 20-minute roundup of famous Highlights of championship ring battles include the Dempsey-Tunney battle with the long count episode. Benny Leonard vs Lew Tendler, Jess Willard vs Firpo, Firpo vs Dempsey, Joe Louis vs. Schmeling fight in which Louis was knocked out for the only true beating in his career, and among the other battles is the Louis-Schmeling rematch in which Joe K. O'd Schmeling.

SPORTS SHOW

More than 1000 horses and their riders will participate in the ten day Cleveland Outdoor Sports Show at the Cleveland Stadium, September 10 through 19, according to today's announcement by Pat Patterson, manager of the show and president of the group of 80 prominent sportsmen of this area who are staging the huge sportsmen's spectacle.

"Riding has become a major sport in Ohio during the past few years," states Patterson, "and hundreds of riding clubs have sprung up throughout the state. Each evening during the run of the Cleveland Outdoor Sports Show riding clubs will put on Western and English classes of horse shows and high

point in the ten-day program will be the Northern Ohio Western Round-Up during the afternoons and evenings of Saturday and Sunday, September 13 and 14."

Included in the participating clubs at the Outdoor Sports Show will be the Ohio Western Association, the Willoughby Saddle Club, the Bainbridge Riding Club, the Shaker Heights Riding Club, the Lake County Riding Club, and the Berea Rangers.

FINAL "POPS" CONCERT

Next week will bring to a close the longest and most successful season of pop concerts ever presented by the Cleveland Summer Orchestra, under the baton of Dr. Rudolph Ringwall in Public Auditorium.

By the time the final concert is given on August 30, the Musical Arts Association will have sponsored three solid months of these delightful Wednesday and Saturday evening affairs and the orchestra will have played to the greatest number of people in its history.

Outstanding soloists have been engaged for these final concerts and near-capacity audiences are assured for all of them. On Saturday of this week, Hugh Thompson, renowned baritone of the Metropolitan Opera Association, will appear as guest artist. Next Wednesday, August 27, Eunice Podis will be starred, while two soloists, Mildred Mueller, mezzo-soprano and Richard Kapuscinski, cellist, will be offered at the concluding concert.

Both of the soloists for the final concert on August 30 are well known to Clevelanders. Miss Mueller, who will be returning for the concert from the famous music school at Tanglewood where she has been studying under Boris Goldovsky, will sing "On a Fernando" from "La Favorita" by Donizetti and the Gypsy Song from Bizet's "Carmen." Mr. Kapuscinski, who will be the first violoncello soloist ever presented by the "pop," occupies the first chair in that section of the Cleveland Summer Orchestra. He will play the first movement of Lalo's concerto for violoncello in D minor.

Dr. Ringwall has arranged brilliant orchestral programs for these concluding concerts, the last of which will be "all-request" night.

Tickets for the pop concerts are on sale at the Taylor ticket office, 630 Euclid Avenue and on concert nights may also be obtained after 7 p. m. at the Lakeside Avenue box office of Public Auditorium.

Uncle Sam Says

When you buy Savings Bonds, you don't spend your money. It is still YOURS—on deposit with the Government, and subject to call when you need or want it. Savings Bonds are better than money, because they do not tempt you to spend for things you don't need. At the same time they work for you, they earn as you earn. Enroll in the Payroll Savings Plan, or increase your allotment if you are already enrolled. Buy more Bonds regularly through the Payroll Savings Plan. It is the surest way to save for the things you'll want in the years to come.

U. S. Treasury Department

FAST FIELD FOR BENDIX TROPHY RACE

Spotlighted by Bill Odom, recent record setting round-the-world flier, the fastest field ever assembled for the great 2050 mile Bendix Trophy Race, Los Angeles to Cleveland, is all set and ready to take off from the

west coast in the early morning hours of Saturday, August 30.

Milton Reynolds, Odom's backer, has indicated that Odom will be in the cockpit of a converted P-47 Thunderbolt. Odom is a great flier. He has proven that. But he will have to be at his greatest to win the \$10,000 first prize money in the 1947

Bendix against Paul Mantz who won last year in the spectacular time of 435 miles per hour and Tommy Mayson who registered third at 408.

Adding color and interest to the 1947 Bendix field are two women entries, both outstanding performers. Dianna C. Cyrus of California, weighing 125

pounds will fly a 30,000 pound converted A-26, and Jane Page of Wilmette, Illinois, is staking her fortunes on a converted P-38 fighter.

Rounding out this great Bendix field are Joseph Kinkella, Kingman, Arizona, P-63, and nineteen year old William P. "Bill" Lear, California, P-38.

1880

1947

NAZNANILO IN ZAHVALA

Dolgost življenja našega je kratka,
Kaj znanec je zasula že lopata!
Odprta noč in dan so groba vrata;
Al' dneva ne pove nobena prat'ka.

(Prešeren)

Globoko žalostni in potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in zancem tužno vesti, da je naš ljubljeni, dober mož in oče

MATT KRNC

dne 1. avgusta 1947 ob 8.30 uri zjutraj po mučni bolezni mirno zaspal.

Blagopokojnik je bil rojen 5. februarja 1880 leta v vasi Mali trg pri Loškemu potoku.

Pogreb predragega pokojnika je bil civilen ob veliki udeležbi popoldne ob 2. uri na Highland Park pokopališče.

Pokojni je bil mirnega, naprednega in kremenitega značaja.

V dolžnosti si štejemo, da se iskreno zahvalimo vsem prijateljem in sorodnikom, ki so položili tako krasne vence cvetja h krsti dragega pokojnika. Ta dokaz vaše ljubezni napram njemu nam je bil v veliko tolažbo v dneh žalosti. Zahvalo naj sprejmejo:

Mr. in Mrs. Anton Bartol, Mr. in Mrs. Louis Roytz iz Grovewood Ave., Mr. in Mrs. Louis Roytz in družina, Mr. in Mrs. Louis in Julia Roytz, Mr. in Mrs. John Asseg in družina, Mr. in Mrs. Frank Laurich in družina, Mr. in Mrs. Matt Senior, Mr. in Mrs. Bill Sepic Jr., Mr. in Mrs. Vinko Sepic, st., Mr. in Mrs. Joe Sruk, Mr. in Mrs. Tony Yugo, Mrs. Mary Sirola, vsi iz Gladstone, Mich., Mrs. Offak in družina, Mr. in Mrs. Frank Homovec, Mr. in Mrs. John Truden st., Mr. in Mrs. Anton Grze, Mr. in Mrs. Anton Brusich, Mr. in Mrs. William Klemenc, Mr. in Mrs. J. Kozar, Mr. in Mrs. Edward Planinsek, Mr. in Mrs. John Ubic, Mr. in Mrs. Charles Raukar, Mr. in Mrs. John Russ in družina, Mr. in Mrs. J. Klimnk, Mr. in Mrs. Edward Homovec, Mr. in Mrs. McEllis, Mr. in Mrs. John Mahne in sin iz Traunik, Mich., Mr. in Mrs. John Truden st. iz Traunik, Mich., Mr. in Mrs. John Bartol iz Traunik, Mich., Mr. in Mrs. Vinko Tomsich in družina iz Warren, O., Boys from the Sheet Finish, Fellon Test Floor Workers, društvo Cleveland št. 126 SNPJ.

Dalje srčna hvala vsem, ki so darovali v gotovini, in sicer sledeči: Mr. in Mrs. Bersič, Mr. in Mrs. Tony Bartol, Mr. John Bartol, Mr. Joe Gornik in hčerka, Mr. in Mrs. Tony Maizel, Mr. in Mrs. Joseph Russ, Mr. in Mrs. F. Chesnik, Mr. in Mrs. Kordish, družina Lenaršič, Mr. in Mrs. Milavec.

Ti, ljubljeni sprog in oče, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška gruda. Odšel si tja, kjer ni trpljenja in ne solz, tja, kjer vlada večni mir. Mi se Te bomo vedno spominjali z ljubeznijo in hvaležnostjo, vsaj si nam bil vedno dober in blag.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin!

Žalujoči ostali:

MARY, soproga
JOSEPH, MATT, JOHN, sinovi
MARY, poročena BARTOL, hčerka
FRANCES LAVRICH,
FRANCES in STELLA, sinahi
JOSEPH, JOHN, PATRICIA, JERRY in
GERALDINE, vnuki
V stari domovini zapušča brata ALOJZIJA
in več sorodnikov, a v New Yorku pa sestro

Euclid, Ohio, dne 22. avgusta 1947.